

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

ANÀLISI MACROECONÒMIC DE TAILÀNDIA

S. XX i XXI

TREBALL FINAL DEL GRAU D'ECONOMIA

Departament de teoria econòmica

Autoria: Gerard Sánchez Viñes

Tutoria: Gonzalo Bernardos Domínguez

Curs acadèmic: 2016-2017

RESUM I PARAULES CLAU (català i anglès)

Resum

Aquest treball explica l'evolució de l'economia tailandesa durant les últimes dècades. Partint d'una economia rural i agrària, l'economia asiàtica va evolucionar cap al sector manufacturer (sobretot en els sectors electrònic i automobilístic) gràcies a la inversió exterior. Aquest creixement es va veure frenat per la manca de creixement en la productivitat i la difícil política monetària per sostenir el tipus de canvi fixe de la moneda local, el baht, amb el dòlar. Tot això va portar al país a una profunda crisi que, a més a més, també va contagiar als països veïns, de la qual la recuperació en va ser un procés lent però fructuós. A dia d'avui, l'economia es troba recuperada i estable a nivell macroeconòmic però segueix mantenint el problema de la productivitat que, juntament amb la incertesa política per la que està passant el país, posa en dubte la continuació del clar creixement econòmic que ha experimentat les últimes dècades.

Tailàndia / Macroeconomia / Crisi econòmica / Àsia / Baht / Productivitat /
Política econòmica / Creixement econòmic

Abstract

Thailand Macroeconomic Study: 20th and 21st centuries

In this project I have analysed Thailand's key macroeconomic indicators. The first chapter defines the starting point: the original environment before experimenting the strong economic growth that has led Thailand where it is nowadays. In the first two chapters, we will see how Thailand's starts its economic evolution, leaving behind an agricultural-based economy in favour of a manufacturing one. This change, propelled by a strong foreigner investment, was slowed down due to a lack of productivity evolution and the speculation bubble surrounding Thailand's currency, the Baht. The government, in order to deal with the inability to sustain its monetary policy, was forced to devalue Thai currency, and as consequence, the country went into crisis.

The crisis of 1997, which also affected more countries from South-East Asia, had a very slow recovery. However, Thailand was able to leave the crisis thanks to key decisions in terms of monetary policy and structural changes that allowed the growth of the per capita GDP.

Nevertheless, Thailand experiments still nowadays very serious problems in terms of annual growth rate, while other countries such as South Korea and China were able to skip.

Finally, analysing this evolution and the current economic situation of the country, this project finishes with a future overview of the macroeconomy. Despite having a healthy economy at the moment, it looks like Thailand will struggle to maintain the growth that has reached in the last decades.

Thailand / Macroeconomic / Economic crisis / Asia / Baht / Productivity /
Economic policy / Economic growth

ÍNDEX

I INTRODUCCIÓ	4
II L'ECONOMIA TAILANDESA AL SEGLE XX	6
III EL SUPOSAT MIRACLE DEL SUD-EST ASIÀTIC: EL CAS TAILÀNDIA	9
1.ELS QUATRE TIGRES ASIÀTICS, ECONOMIES PREDECESSORES	9
2.UN DELS NOUS TIGRES ASIÀTICS, TAILÀNDIA	10
3.COM ÉS EL CREIXEMENT?	12
3.1 INPUTS DE CAPITAL	12
3.2 INPUTS DE TREBALL	15
3.3 EL PROBLEMA DE NO CRÉIXER AMB PRODUCTIVITAT	16
IV TAILÀNDIA I LA CRISI DEL SUD-EST ASIÀTIC	19
1.L'ESCALFAMENT DE L'ECONOMIA; ENTRADA DE CAPITALS I POLÍTICA MONETÀRIA	19
2.EL CANVI DE RUMB EN EL MERCAT MONETARI I L'ESCLAT DE LA CRISI	20
3.ALTRES DESAJUSTOS ECONÒMICS: LA BALANÇA COMERCIAL NEGATIVA	21
4.EL DESASTRE I EL CONTAGI	23
5.EL PAPER DEL FMI	24
V LA LENTA I PROGRESSIVA RECUPERACIÓ DEL PAÍS DESPRÉS DE LA CRISI	26
1.LES PRIMERES MESURES I EFECTES DE LA RECUPERACIÓ	26
2.PRIMERS RESULTATS I RECUPERACIÓ	26
VI TAILÀNDIA EN ELS ÚLTIMS ANYS	31
1.CONJUNTURA ECONÒMICA GENERAL	31
2.INVERSIONS EXTERIORS	33
3.TAILÀNDIA, UN PAÍS EXPORTADOR	35
VII FUTUR ECONÒMIC DE TAILÀNDIA	39
1.LA INCERTESA POLÍTICA DE TAILÀNDIA	39
2.SITUACIÓ MACROECONÒMICA I CREIXEMENT DE TAILÀNDIA (COMPARATIVA AMB XINA I COREA DEL SUD)	40
VIII CONCLUSIONS	44
IX BIBLIOGRAFIA	46
X ANNEX: CUADRE D'INDICADORS MACROECONÒMICS UTILITZATS PER L'ELABORACIÓ DEL TREBALL	48

I INTRODUCCIÓ

Tailàndia és un país especial, qualsevol persona que hagi visitat aquest país durant els últims anys haurà vist una sèrie de contrastos força peculiars que el diferenciarien de qualsevol altre país del primer món. Es pot observar com hi ha una pobresa bastant evident però alhora la taxa d'ocupació és de les més altes del món i pels carrers hi circulen cotxes força semblants als dels països del primer món. El contrast de la zona rural, molt tradicional i primitiva, amb la zona més urbana (Bangkok), on hi predominen els alts i lluminosos edificis, no deixa a qualsevol visitant indiferent. Com a estudiant d'economia i visitant del país, aquest treball era una oportunitat per endinsar-me a descobrir les peculiaritats de l'economia tailandesa i poder entendre quina n'ha sigut la seva evolució.

Per tant, doncs, l'objectiu del treball és recollir tota la informació macroeconòmica del país durant la seva etapa de creixement, aproximadament des de mitjans del segle anterior, per a veure i entendre la situació del país asiàtic a dia d'avui. Tot això, però, sense deixar d'explicar totes etapes per les que ha passat el país, de les quals en destaco la complexitat de la interessant crisi del 1997, en la que, com veurem, el país en té una gran transcendència.

Establert aquest objectiu, la metodologia del treball no es basa en establir una hipòtesi i treballar per explicar-la, sinó en tractar d'anar recopilant informació bibliogràfica i compararla amb els principals indicadors macroeconòmics que ens proporciona la base de dades del Banc Mundial, la qual ha sigut el pilar fonamental de tot el treball. Per tant, he tractat de llegir alguns autors, com el Premi Nobel, Paul Krugman, i alguns estudis oficials com els del Fons Monetari Internacional o del govern espanyol, i he interrelacionat totes les explicacions amb les dades reals que proporciona el Banc Mundial. A l'annex del treball adjunto totes les dades que s'han utilitzat per a traçar tots els gràfics del treball, que no tenen cap referència ja que són d'elaboració pròpia. Tots els quadres i gràfics extrets d'alguna altra font estan referenciats al peu de pàgina.

L'estructura del treball és bastant simple, cada capítol engloba una etapa econòmica de les que ha passat Tailàndia, començant amb una petita introducció que ens posa en context de com era l'economia durant els inicis del passat segle i, a partir d'aquí, explicant les etapes fins a dia d'avui, inclús fent una petita previsió de futur avanç d'acabar amb les conclusions.

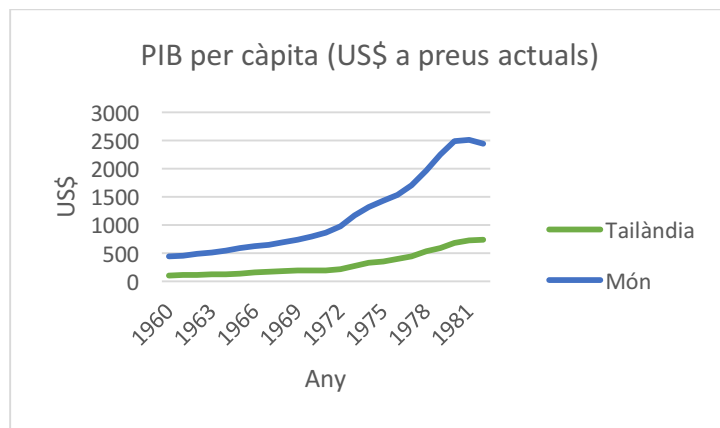
Finalment vull aprofitar les últimes línies d'aquesta introducció per agrair l'ajuda que he rebut per part del professor Gonzalo Bernardos, tutor d'aquest treball, en l'orientació del treball, les eines bibliogràfiques que m'ha recomanat i la persistent predisposició mostrada. I com no,

a tots els lectors d'aquest treball, espero que aquest us mostri una visió de l'economia tailandesa força completa i us sigui força útil i interessant.

II L'ECONOMIA TAILANDESA AL SEGLE XX

El segle XX va ser un període d'auge per a moltes economies. Tot i que les diferències entre cada país són evidents, aquest segle ha permès el creixement de moltes regions gràcies, en gran part, a la globalització. Tailàndia, com veurem tot seguit, ha sigut un d'aquests països que ha experimentat canvis molt significants al llarg del segle XX, però de quina situació partia?

Un dels primers indicadors que observem els economistes és el del PIB per càpita, que ens dóna una informació sobre la riquesa del territori. Mitjançant les dades del Banc Mundial¹ podem extreure'n el següent gràfic:

Com podem observar, aquest gràfic ens mostra les dades del PIB per càpita, en el període 1960-1982, tant de l'economia tailandesa com de la mitjana mundial. En el cas de Tailàndia aquest indicador traça una trajectòria significativament inferior a la de la mitjana mundial, el qual significa que el país és significativament més pobre. Tot i això podem observar com hi ha una tendència a l'alça, tot i que no tant significativa com a la mitjana mundial, que analitzarem als següents apartats com continuarà.

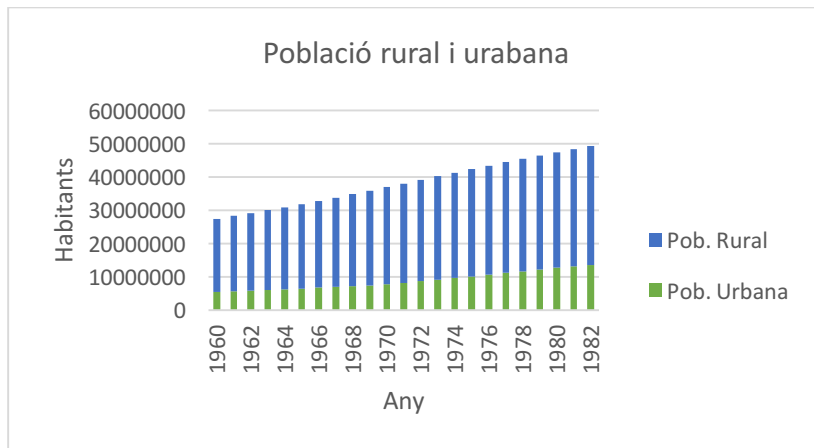
Un altre fet que corrobora aquesta situació de pobresa en la que es trobava el país durant els 3 primers quarts de segle XX són les ajudes que rebia en forma de diners d'alguns països, principalment d'Estats Units, que formaven part del Comitè d'Ajudes al Desenvolupament (CAD), per a fomentar el creixement de l'economia. Tot i això, la quantitat de diners no era gaire elevada, significava un 1,5% del PIB l'any 1960, insuficient per a generar efectes significatius en el creixement.

¹ Les dades que ens proporciona el Banc Mundial per són a partir de 1960. Per aquest motiu, l'anàlisi emprat comença en aquesta data.

Ja hem vist que, quan parlem de Tailàndia als inicis del segle XX, parlem d'un país pobre i amb poc creixement, però quina era l'activitat de la població tailandesa? Com sobreviuen?

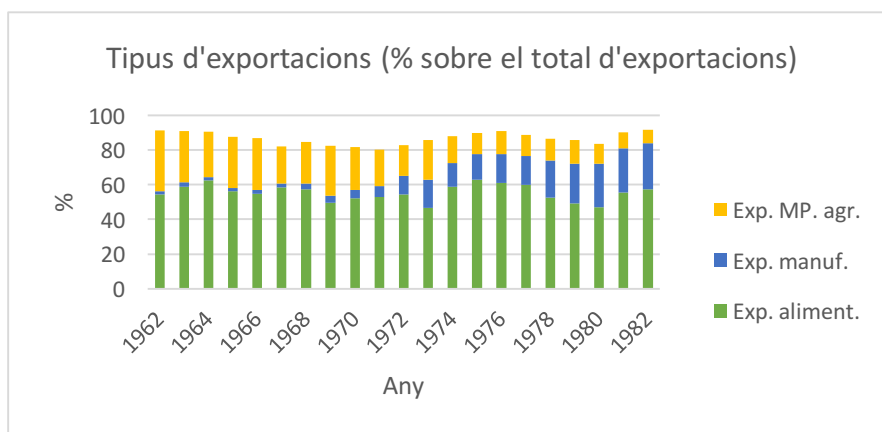
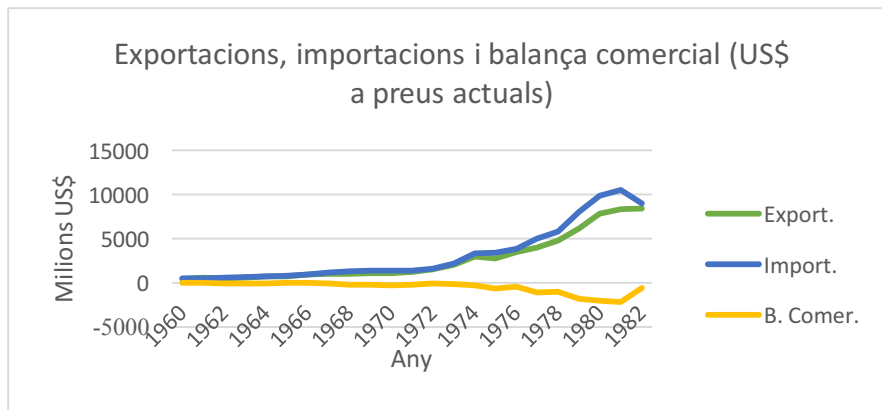
Un indicador que sempre ens dóna pistes sobre l'estructura d'un país és el de la població, més concretament el de la població urbana i rural:

Com podem observar, la població rural tenia un pes molt important respecte el total de la població. Aquest fet ens dona pistes sobre quina era l'activitat econòmica, com al menys fins als anys 80, de l'economia tailandesa. L'elevat nivell de població rural ens reflecteix una economia basada en el sector primari, de productes agrícoles. Com a contrapartida, però, el baix nivell de població urbana ens indica una carència industrial que es tradueix en una carència de productes manufacturats.

Per a que ens fem una idea, durant la dècada dels 60, la poca població urbana que hi havia es concentrava en més d'un 40% a la ciutat més poblada, Bangkok. Però dins d'aquest mateix període ja hi ha un símptoma del que podria ser una industrialització posterior, mentre que la població urbana anava augmentant, la concentració d'aquesta dins de Bangkok disminuïa, va passar a ser del 36% l'any 1982. Aquest fet ens indica que hi van començar a haver més zones urbanes, més relacionades amb la indústria i els productes manufacturats, com a alternativa a la capital del país.

Per cobrir les necessitats de productes manufacturats que hi havia durant el període, la solució era el comerç exterior. Si ho comparem amb el nivells actuals, el comerç exterior que realitzava el país asiàtic durant la primera gran part del segle XX era gairebé marginal, el suficient per cobrir aquestes necessitats a les que feia referència en el paràgraf anterior. Els següents dos gràfics en mostren això que estava comentant, el primer ens mostra el volum de comerç exterior, i el segon el tipus d'exportacions que realitzava el país:

Com ja avançava, el comerç tailandès era petit comparat amb el creixement que ja avançava aquest gràfic i que, com veurem, es fa molt més evident als anys 90. Però es molt important subratllar que dins l'època, el comerç de Tailàndia no era tant insignificant ja que representava, al 1960, el 16,1% del seu PIB, mentre que la mitjana mundial era només del 12%. Per tant, podem dir que Tailàndia era una economia exportadora comparativament amb els altres països dins de l'època. També ho és, però, de caràcter importador, d'aquí en resulta aquesta balança comercial negativa que ens mostra el gràfic.

També havíem avançat el resultat del segon gràfic, el que ens mostra el tipus d'exportacions que fa el país. Com podem observar, fins ben entrats els anys 70, el predomini de les exportacions són productes alimentaris i matèries primeres per a elaborar productes agraris. Molt lentament, comencen a guanyar pes les exportacions manufactureres que, al mateix temps, aniran substituint algunes de les importacions que es feien d'aquest tipus de productes. Tot i això, el nivell d'importacions evolucionarà de forma positiva.

Tenim, doncs, un país pobre però exportador de productes agraris amb uns primers símptomes de canvi cap al sector industrial que, veurem en el proper apartat, agafarà força els següents anys.

III EL SUPOSAT MIRACLE DEL SUD-EST ASIÀTIC: EL CAS TAILÀNDIA

1. Els Quatre Tigres Asiàtics, economies predecessores

La segona meitat de segle XX va ser una etapa molt prometedora per alguns dels països del sud-est asiàtic. Aquests països van començar a rebre entrades de capital molt potents procedents de l'exterior que, anteriorment, anaven destinades a països de l'Amèrica Llatina com Argentina, que ja sabia el que era viure un procés d'industrialització fomentat per aquestes inversions. Però a finals dels 60, aquests inversors van veure una nova oportunitat per explotar i treure més rendiment d'aquestes inversions, el sud-est asiàtic. Aquest canvi de rumb dels capitals, igual que a l'Argentina, va ajudar a tots aquests territoris asiàtics a sortir de la pobresa extrema per endinsar-se a la industrialització, que suposarà el progrés de la qualitat de vida de la població que habita aquests països. Si bé és cert que aquest treball es centra amb el cas de Tailàndia, però cal observar el context de la regió i veure com evoluciona per després fer els símls entre aquests diferents països.

Els primers països en experimentar aquest progrés de creixement van ser quatre: Corea del Sud, Hong Kong, Singapur i Taiwan. A aquests se'ls va anomenar els Quatre Tigres Asiàtics degut al fort creixement que van experimentar. Més concretament, parlem de taxes del creixement que arriben a ser superiors al 8% anual en el període 1966-1990 que, per a que ens fem una idea, suposava més del triple del creixement d'Estats Units en aquest mateix període. Per tant, hi havien 4 economies banyades per aigües del Pacífic que estaven creixent per sobre de qualsevol economia del món i, per tant, convergint amb el país més potent del planeta com és Estats Units.

El creixement que estaven experimentant, però, podria seguir registrant taxes tant altes durant molts anys més? La resposta és que probablement no, ja que era un creixement basat en els inputs. Com veurem i explicarem en els següents apartats, aquest tipus de creixement és molt efectiu a curt termini però no es pot sostenir durant gaire temps. De fet, Paul Krugman, ho explica en el seu llibre "El internacionalismo moderno", i ho compara amb el tipus de creixement que ja havia experimentat anteriorment la, aleshores, Unió Soviètica.

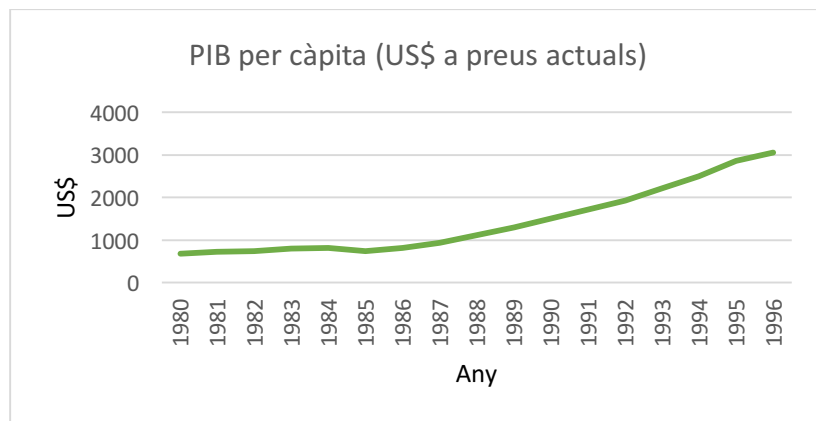
Aquest progrés, que analitzarem profundament en el cas de Tailàndia, es donava en aquests països a finals dels anys 60 i fins als 80. En el cas de Singapur, per exemple, el país registrava un creixement del PIB per càpita superior al 12% a l'any 1970, després d'haver crescut en un percentatge molt semblant els anys anteriors. Tot i això, com ja comentava, aquest fort creixement s'anava calmant a mesura que passaven en els anys, combinant taxes que

arribaren a ser inclús negatives amb altres més elevades, però que en cap cas s'acostaven a les de finals dels anys 60.

2.Un dels nous tigres asiàtics, Tailàndia

Els Quatre Tigres no van ser els únics països en aconseguir unes taxes de creixement miraculoses durant el segle XX. Una nova remesa de països van experimentar creixements molt semblants als que havien tingut Taiwan o Singapur, que tot i haver passat aquesta etapa de més creixement, encara tenien una economia clarament a l'alça. Entre aquests nous països asiàtics destacaven Malàisia, Indonèsia i, el que estem estudiant, Tailàndia. A aquests se'ls va anomenar els nous tigres asiàtics o també coneguts com a els NIC's (Newly Industrialized Country) degut al similar procés d'industrialització que ja s'havia observat en els països que hem anomenat en el primer apartat d'aquest segon capítol.

Com ja he avançat, Tailàndia és un d'aquests països i és el que analitzarem. Començarem per veure gràficament l'impacte d'aquest creixement amb el gràfic del PIB per càpita:

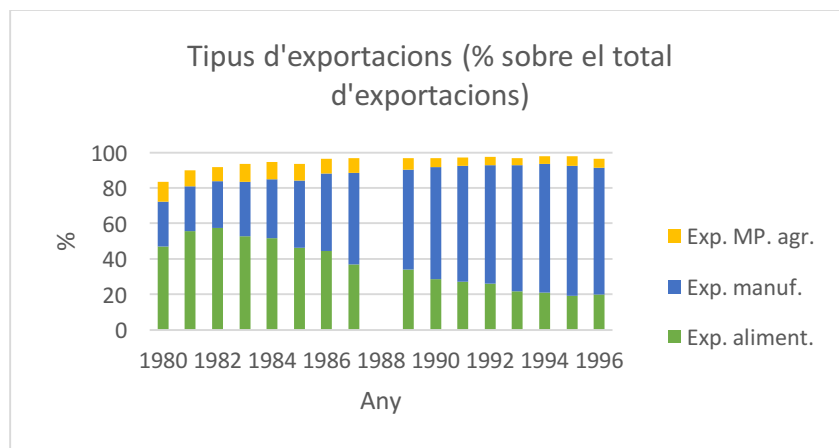
Com podem observar, el PIB per càpita comença a créixer a finals dels anys 80, més concretament assoleix el màxim creixement de la seva història a l'any 1988, on el PIB per càpita es va veure augmentat més d'un 11% anual. Podem veure que aquests fets es donen més tard que als països que comentàvem a l'apartat anterior, més concretament 18 anys més tard que el millor any de Singapur, per posar un exemple.

Ja hem vist, doncs, com el país aconsegueix augmentar molt el seu creixement i, aleshores, la seva riquesa. Aquest fet, com ja apuntàvem, es dona paral·lelament a un procés d'industrialització que va canviar força la vida d'alguns tailandesos. Tot i la gran influència que té aquest fet al creixement al PIB per càpita, cal dir que no és tant exagerat en els moviments

migratoris interns (en termes percentuals) de la població tailandesa, ja que l'arrelament rural és molt important. Concretament, en aquest període de creixement (1980-1996), l'augment de població urbana respecte el total és, només, d'un 10%.

Tot i ser, encara, un país amb molta població rural, Tailàndia va fer un canvi estructural molt important en aquest període. El que no va canviar, sinó que es va accentuar, és l'etiqueta de país exportador. Si bé dèiem al primer apartat que el país asiàtic ja era un gran exportador, en aquesta etapa s'hi va reafirmar totalment. Mentre que als anys 60 exportava una quantitat de bens i serveis que representaven el 15% o 16% del seu PIB, al final d'aquest període, al voltant del 1996, el nivells d'exportacions representaven aproximadament el 40% del PIB del país.

El següent gràfic ens mostra el tipus d'exportacions que feia el país²:

Com ja avançàvem, aquest gràfic ens mostra visualment aquesta transformació del país. Podem veure com, amb 16 anys, els productes manufacturats guanyen un pes molt important dins del conjunt de les exportacions, que passa a ser del 25% al 71% respecte aquest total. Per tant, aquest creixement de les exportacions que comentàvem és degut a la fabricació d'aquest tipus de productes que majoritàriament anaven destinats a països desenvolupats (economies d'alt ingrés).

Tot aquest procés de creixement, però, realment donava riquesa a la població tailandesa? Sabem que el PIB per càpita és un indicador relacionat amb la riquesa, però no es ben bé cert, perquè pot no estar distribuïda entre tots els ciutadans del territori analitzat. Per observar com es va distribuir aquest creixement tenim un indicador molt útil i utilitzar pels economistes, l'índex de Gini. Aquest indicador experimenta dos etapes molt marcades dins d'aquest període: la primera etapa transcorre els anys 1988-1992, en la que l'índex registra valors a l'alça, fet que demostra un augment de la desigualtat que podria donar-se per la

² Com podem observar, al gràfic li falten les dades de 1988 ja que el Banc Mundial no disposa d'aquesta informació.

creixent acumulació de capital experimentada aquells anys per part d'alguns bancs o empresaris. La segona etapa, compresa entre els anys 1992 i 1996, mostra una tendència inversa, en la que l'índex de Gini experimenta un descens de 6 punts que, tot i seguir registrant valors alts, ens mostra una menor desigualtat que, possiblement, es deu a la transformació del capital anterior en llocs de treball a les indústries manufactureres.

Per tant, doncs, hem observat com el país augmenta el PIB per càpita gràcies al motor industrial, que s'incentiva i que aporta un augment del comerç exterior en forma de manufactures. També hem vist com la societat ha començat a deixar el sector agrícola per endinsar-se al món industrial i, d'aquesta manera, aconseguir una societat una mica més igualitària, tot i que encara pobre. Però com creix l'economia? Perquè aquest canvi? Totes aquestes preguntes les podem respondre observant una sèrie de factors que analitzarem en el proper apartat.

3.Com és el creixement?

El creixement del PIB per càpita significa, directament, un creixement de l'output generat per l'economia. Per aconseguir aquests augments hi han dos motors principals: els inputs i la productivitat. Si aconseguim augmentar el capital i la força de treball, com a conseqüència aconseguirem augmentar la producció, aquest és el mètode de creixement dels a través dels inputs. Per altra banda, si aconseguim que un mateix treballador, per exemple, intensifiqui el seu treball i produeixi més unitats de producte en un mateix temps, podem augmentar l'output per la via de la productivitat.

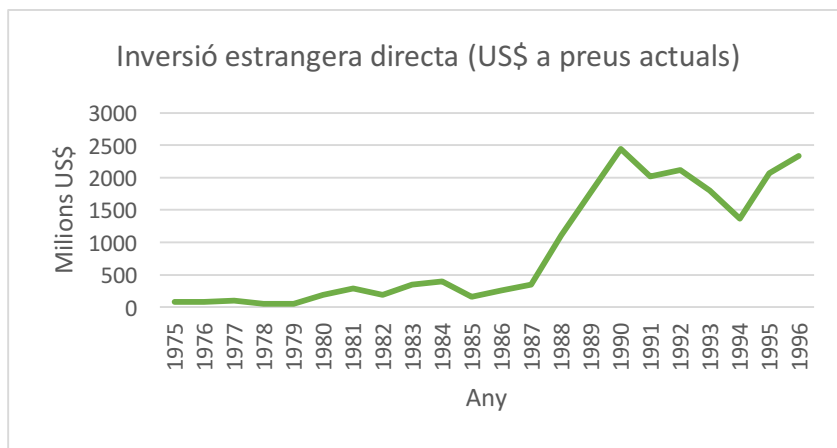
3.1 Inputs de capital

Disposar de capital és bàsic per poder produir, i encara més si parlem de fàbriques manufactureres com les que s'estaven implantant durant els anys 80 i 90 a Tailàndia. Aquest capital entra a l'empresa en forma de diners i es transforma en actius, com per exemple les terres on es construeix la fàbrica, la construcció, totes les màquines necessàries... És evident, doncs, que amb una entrada de capital, si construïm més fàbriques i tenim més màquines, produïrem més. Doncs això va ser exactament el que va passar durant aquells anys a tots els països que anomenàvem anteriorment i, evidentment també a Tailàndia.

El cicle de la inversió en que es va veure immers el país va ser força progressiu tot i que, alhora, ràpid. Quan diem que va ser un cicle progressiu ens referim a que van ser primer els propis

tailandesos els que van iniciar, de manera força insignificant, les inversions enfocades cap a la indústria. Aquestes inversions procedien de l'estalvi de la població i van permetre veure els primers productes manufacturats fabricats al propi país. Si ho comparem amb el flux d'inversió i de capital que havia d'inundar el país, aquestes inversions eren pràcticament imperceptibles.

El següent gràfic ens mostra com va evolucionar la inversió estrangera directa que rebia Tailàndia:

Com podem veure, no és fins al 1987 que la inversió estrangera arriba al país. Si analitzem aquest gràfic podem observar una primera inversió molt important que es frena als inicis del 90, i una segona inversió que es reactiva a partir del 1994. Aquestes dos entrades de capital estranger tenen una explicació força interessant.

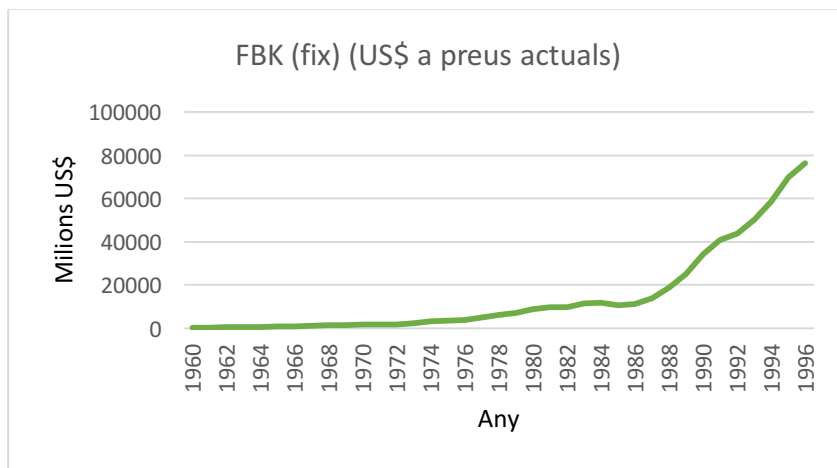
La primera entrada de capital procedia majoritàriament de Japó, que buscava en altres països una mà d'obra barata i abundant, d'aquesta manera podria produir amb costos més baixos i, conseqüentment, vendre a preus més baixos per ser més competitiu. Aquesta simple explicació és la clau de l'arribada de tants capitals i de moltes empreses que aniran descentralitzant-se cap a aquest tipus de països, on la força de treball barata suposa una oportunitat tant a les empreses com a la població.

Era tant bo el resultat que estava obtenint Japó en les inversions que, al 1992, el 15% del treball industrial estava capitalitzat per companyies japoneses³. Gràcies a aquests rendiments, altres països i institucions es donaren compte d'aquesta bona oportunitat, fet que explica la segona entrada de capitals.

³ Aquesta dada ha estat extreta del llibre: "El mundo actual: situación y alternativas" de Pablo González y John Laxe que, expliquen, l'han obtinguda d'una enquesta del Banc de Tokio.

A partir del 1994 hi va haver, novament, un increment de l'entrada d'inversió estrangera directa al país, impulsada majoritàriament pel Fons Monetari Internacional i el Banc Mundial, en busca de bons rendiments. Aquestes dos institucions inverteien en països en procés de creixement i, fins a aquest any, les inversions anaven destinades a alguns països de l'Amèrica Llatina, però van estimar que els rendiments que podrien obtenir als països del sud-est asiàtic serien molt més alts.

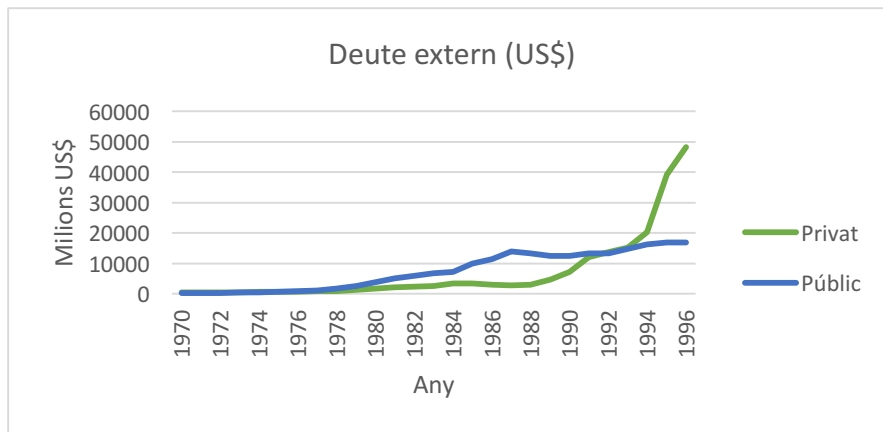
Tot i que aquest volum de capital que estava entrant directament d'inversors estrangers era considerablement elevat, la formació bruta de capital fix (FBKf) que s'estava acumulant al país era molt superior. La FBKf mesura la inversió que es fa en actius fixes nous o existents en una economia, per tant és un indicador molt important per observar aquest progrés impulsat per les inversions. El següent gràfic ens mostra l'evolució d'aquest indicador des de l'any 1960 fins al 1996:

Aquest gràfic ens mostra, com ja explicàvem, l'increment de la inversió en milions de dòlars (a preus actuals). Com podem veure, la formació bruta de capital que es començava a acumular era molt superior a les inversions estrangeres directes, però d'on sortia aquest capital que permetia aquesta FBKf tant elevada?

El següent gràfic respon la pregunta:

La resposta és simple; del deute. No només l'entrada d'inversió directa permet industrialitzar el país, sinó que l'entrada de crèdit a institucions públiques i privades en va ser un gran motor. Com podem observar, primer van ser les institucions públiques les que van demandar crèdit a l'exterior, per tant, el primer impuls de creixement el van assumir indirectament tots els tailandesos. Això va anar canviant, i no perquè el sector públic assumís menys deute, sinó perquè el sector privat, a finals dels 80, va començar a demandar crèdit exterior a uns nivells desorbitats, fins al punt de tenir un deute molt superior al doble del que tenia el sector públic.

De forma resumida, Tailàndia va començar a rebre capital exterior de forma massiva durant el període dels anys 80 i 90, ja sigui en forma d'inversió directa o en forma de crèdit. Aquests diners que entraven es transformaven massivament en noves fàbriques, oficines, màquines... que suposarien el motor i les eines (inputs) per al creixement que va experimentar l'economia.

3.2 Inputs de treball

No cal haver estudiat economia per saber que si es creen fàbriques, es crearan llocs de treball. Com hem vist a l'apartat anterior, l'entrada de capitals va fomentar aquesta creació d'indústries i negocis que permetran crear molta ocupació. Però com evoluciona la taxa d'atur de Tailàndia?

Tailàndia és un país que sempre ha tingut una taxa d'atur molt baixa i, des de que el Banc Mundial en té informació, el registre més alt que s'ha enregistrat és del 3,4% sobre el total de població activa. Aquests registres són inferiors que els que tenen molts països desenvolupats en les seves millors èpoques, per tant, a priori és una bona dada. Si ens aturem a pensar i a comparar és fàcil arribar a la conclusió de que el treball que hi ha a Tailàndia és d'una qualitat molt inferior a la dels països desenvolupats, però la manca d'un estat de benestar com el dels països avançats incentiva a la població a haver-se de buscar qualsevol treball. Tot i això, la

taxa d'atur que hi havia al país asiàtic l'any 1991 era del 2,7%⁴ i, lògicament, prové d'una reducció important respecte a la dels anys anteriors a aquesta data. A més a més, la taxa va continuar reduint-se fins a arribar al voltant de l'1% a l'any 1996.

Evidentment el procés en el que estava immers el país no va crear només un 3% o un 4% de llocs de treball respecte la població activa, en va crear molts més, però aquests van reemplaçar a altres que ja eren existents, sobretot als de caràcter agrari, que n'eren la majoria. Per aquest motiu es va accentuar el procés d'urbanització que comentava al segon apartat d'aquest capítol, en el que la població urbana va créixer un 10% respecte la població total.

La implantació d'una economia més industrial significava una adaptació de la població que es va traduir en el nivell d'estudis dels habitants tailandesos. En una economia agrícola no era significant la formació a nivell secundari i, encara menys, a nivell terciari, però l'aparició de les primeres indústries manufactureres i de les oficines que ocupaven el cel de Bangkok requerien treballadors amb una formació mínima, és per aquest motiu que l'escolarització va patir un canvi positiu. Els estudiants de nivell primari ja eren un percentatge força elevat, superior al 80% brut, però encara es va accentuar més durant aquest període, arribant a una taxa d'inscripció àmpliament superior al 90%. L'educació a nivell secundari i terciari va experimentar un creixement molt més marcat degut al baix percentatge d'inscripció que hi havia a inicis dels anys 70. La inscripció escolar a nivell secundari va passar del 18% que registrava al 1971 a superar el 54% l'any 1996, xifres molt superiors a les que refereixen a l'educació terciària. La inscripció d'aquests estudis més avançats encara estava molt lluny de registrar nivells tant elevats, tot i que el creixement va ser considerable ja que va passar d'una inscripció del 2% al 1971 al 20% al final del període, al 1996.

Resumidament, la població treballadora va avançar en tres aspectes: aconseguint una ocupació major, amb un procés d'urbanització i industrialització important i, com acabem d'explicar, amb una major formació del que serà, en pocs anys, la força de treball de l'economia tailandesa.

3.3 El problema de no créixer amb productivitat

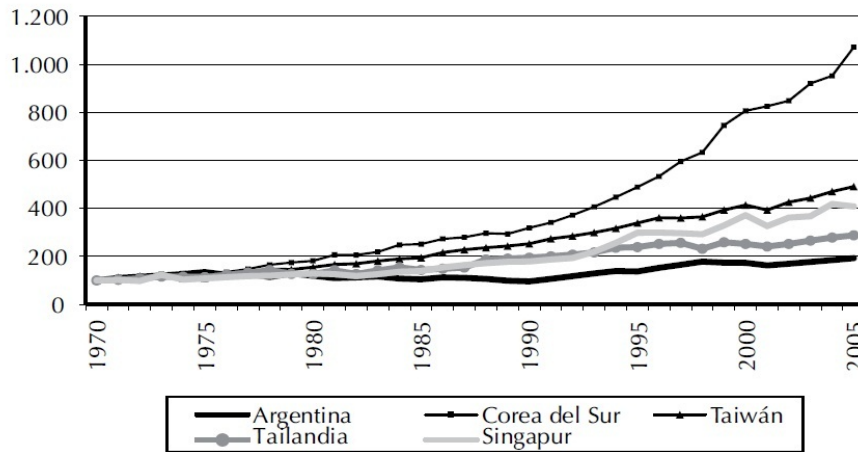
Com ja avançava a la introducció d'aquest apartat, es pot créixer amb els inputs (de treball i de capital) o bé amb la productivitat. Ens els dos anteriors subapartats hem vist com els inputs

---

⁴ És la primera dada de la que disposa el Banc Mundial respecte la taxa d'atur de Tailàndia.

van experimentar un creixement molt pronunciat, però podem dir el mateix de la productivitat?

Productivitat de la mà d'obra de la indústria manufacturera (Índex 1997 = 100)⁵

Font: *The power of International Education (IIE)*

Com podem observar en el gràfic, excepte Corea del Sud, els països que s'estaven industrialitzant van tindre un creixement molt més discret en la productivitat que en els inputs. Per aquest motiu podem afirmar que el principal motor del creixement de Tailàndia, com el de la majoria de països que hem comentat, és l'increment dels inputs enlloc de la productivitat i la eficiència.

Un creixement basat amb els inputs és molt efectiu a curt termini però posa en dubte la capacitat de l'economia per seguir creixent de cara al futur. Els creixements, que van arribar a significar augments molt alts del PIB per càpita, podrien haver situat l'economia tailandesa a nivells de la nord-americana si s'haguessin pogut mantenir durant uns anys, però això no va ser així. El motiu de la frenada era aquesta restricció que suposa créixer amb els inputs, ja que no presenten creixements il·limitats. La funció neoclàssica del capital, per exemple, presenta rendiments decreixents d'escala, fet que explica que una entrada de capitals pugui generar un augment de l'output molt elevat en primeres etapes però que a llarg termini, aquest augment o entrada de capitals, no generi un creixement tant elevat.

El mateix passa amb la força de treball: a l'economia tailandesa es van generar llocs nous de treball que van ser ocupats per a treballadors que estaven a l'atur i pel canvi de treball

⁵ Les dades del Banc Mundial no disposen de la informació referent a la productivitat, per aquest motiu el gràfic és extret d'un estudi realitzat per la Borsa de Comerç de Córdoba que, alhora, l'han extret de la font principal que s'especifica sota el gràfic, el IIE.

d'aquells treballadors que, inicialment, es dedicaven al sector agrari, però tant la taxa d'ocupació com la industrialització del treball són limitats⁶.

Aquest tipus de creixement, doncs, va veure's esgotat al llarg del període per la limitació d'aquests inputs, d'aquesta manera l'11,3% de creixement anual del PIB per càpita que experimentava el país l'any 1988 va donar pas a unes taxes inferiors (poc més del 4% l'any 1996).

---

⁶ *L'economia tailandesa va generar una ocupació gairebé del 100% de la població activa. Això va permetre el creixement de l'output però, un cop en aquest punt on ja no es pot generar més ocupació, el creixement es veu estancat. Aquest esgotament s'experimenta, també, amb els altres inputs que pot tindre una economia, com per exemple en l'educació.*

IV TAILÀNDIA I LA CRISI DEL SUD-EST ASIÀTIC

Els miraculós creixement que havia protagonitzat Tailàndia durant els anys 80 i 90 es va veure frenat per una gran crisi econòmica que va sacsejar tot el sud-est asiàtic. En aquest cas, Tailàndia, va ser el primer país en experimentar els efectes de la crisi ja que en va ser l'epicentre causant de la mateixa. Per entendre com es va arribar a aquest canvi econòmic tant dràstic cal que analitzem una sèrie de factors causants i el paper que hi juguen.

1.1. L'escalfament de l'economia; entrada de capitals i política monetària

Tailàndia, com tots els països que tenen una moneda pròpia, té una política monetària particular en la que es poden prendre les decisions que el govern del propi país cregui convenients. La moneda tailandesa és, encara a dia d'avui, el baht, i la gestiona el Banc de Tailàndia.

En l'època d'expansió que hem analitzat en el capítol anterior, el país va experimentar una entrada de capitals estrangers molt abundant, sobretot per l'atractiu inversor que suposava l'alt tipus d'interès que tenia Tailàndia en un entorn econòmic (països avançats) on els tipus eren baixos. Aquests diners entraven en moneda estrangera, ja siguin dòlars, iens, lliures... que en entrar al país s'havien de canviar per bahts per poder pagar als constructors tailandesos, per poder donar crèdit a la gent que ho demanés... Aquesta situació va suposar un augment de la demanda de bahts, i un augment de demanda en qualsevol mercat suposa un augment del preu, en aquest cas del valor del baht. Aquí arriba la primera intervenció i decisió monetària del govern tailandès. El baht i el dòlar tenien un tipus de canvi fix i això posava en perill aquesta estabilitat⁷, però si s'aconsegueix augmentar l'oferta el valor del baht no quedaria alterat, i això es el que va fer el Banc de Tailàndia. Alhora que la demanda de bahts augmentava el govern augmentava l'oferta comprant dòlars, iens i lliures i venent bahts. Aquest tipus de política monetària no suposa cap límit d'actuació per part del Banc de Tailàndia perquè pot comprar tota la moneda estrangera que vulgui i imprimir bitllets de la moneda local, per tant no suposa una situació problemàtica.

L'economia tailandesa va començar a experimentar el que es coneix com efecte multiplicador. La inversió que entrava i es transformava en bahts es convertia en crèdits per a empreses i emprenedors del país, amb els corresponents interessos, que quan es tornaven es transformaven en nous crèdits, nous finançaments, i així una i altra vegada. Amb el

---

⁷ El govern tailandès va decidir mantenir el tipus de canvi fix perquè abandonar aquesta estabilitat suposaria una pèrdua de competitivitat exterior de Tailàndia i no interessava posar en risc la balança comercial, que encara seria més deficitària.

mecanisme monetari que hem explicat anteriorment, el govern mantenia el tipus constant però es començava a preocupar per l'escalfament de l'economia. Davant d'aquesta preocupació per una possible bombolla financera el que va fer el govern era comprar bahts (venent bons, agafant préstecs...) però va fracassar, l'economia no parava de créixer, les grues de la construcció seguien inundant el cel de Bangkok on cada cop es construïen més gratacels, oficines i fàbriques.

Per altra banda, és molt important explicar que moltes entitats bancaries eren propietat de familiars o amics d'alguns dels ministres que hi havia en aquells moments. Aquesta relació entre bancs i polítics va portar a una situació de risc l'economia. Els bancs es veien recolzats pel govern i això provocava que prenguessin certs riscos a l'hora de concedir crèdits perquè pensaven que si alguna cosa no sortís bé, el govern els rescataria. Degut a això, els bancs, van començar a concedir crèdits amb un tipus d'interès alt a demandants que potser no ho podrien acabar tornant. Aquesta relació política-bancaria, doncs, portaria a una propensió al risc financer. Mentre tot anés bé aquest fet passaria desapercbut però si en algun moment fallés el sistema financer, seria el govern, i per tant tots els ciutadans, els que en pagarien les conseqüències.

2.El canvi de rumb en el mercat monetari i l'esclat de la crisi

Tot el procés que hem analitzat a l'anterior apartat va canviar radicalment amb la punxada de la bombolla que s'estava creant a l'economia tailandesa. Hi ha dos motius bàsics que van capgirar la situació: El primer és la pèrdua de competitivitat que van patir els productes tailandesos degut a la davallada de preus que van experimentar alguns dels mercats en els que exportava Tailàndia, degut, en alguns casos, a la depreciació del ien. El segon motiu, com ja introduïem en l'apartat anterior, és degut al risc que va prendre el sistema financer. Quan alguns dels projectes finançats fracassaven, els crèdits no podien ser tornats, i aquest efecte multiplicador que explicàvem es capgirava, fent que alguns especuladors i societats financeres fessin fallida.

Aquests fets que van començar a posar en dubte l'economia tailandesa van provocar un descens de la inversió que rebia el país i, conseqüentment, la disminució de la demanda de bahts. En aquest punt, tota la política monetària que hem vist a l'anterior apartat es capgira. Mentre que les empreses (i també el Banc de Tailàndia) necessiten bahts per pagar els deutes que tenen amb empreses de l'exterior, redueixen la demanda de la moneda local degut a aquest fre de la inversió. En aquest punt, el Banc de Tailàndia ha de reduir l'oferta de bahts per aconseguir mantenir-ne el valor i, per tant, el tipus de canvi fix amb el dòlar. Per

aconseguir-ho el procés era el contrari, si fins ara estava imprimint bahts i es quedava els dòlars (augmentava l'oferta de bahts), ara canviaria els seus dòlars per bahts (així retira bahts del mercat i aconseguix disminuir-ne l'oferta). Aquesta nova situació era molt més difícil de controlar a llarg termini perquè, mentre que fer una política monetària expansiva és il·limitat (es pot imprimir tota la moneda que es desitgi), fer una política restrictiva té la limitació de les reserves de moneda estrangera que pugui tindre el Banc de Tailàndia.

Davant d'aquesta situació s'hagués pogut prendre la decisió d'augmentar el tipus d'interès, que també és una política monetària restrictiva, però el govern va descartar-ho perquè no volia reduir la demanda de crèdit, fet que frenaria l'economia i disminuiria més la demanda del baht. Una altra decisió que hagués pogut prendre era deixar el tipus de canvi fix i devaluar la moneda, però això significaria un encariment del deute amb l'exterior i moltes empreses es declararien insolvents. En aquesta situació tant complicada, el govern tailandès va decidir seguir mantenint el tipus fix de la forma que acabem de veure.

El problema de les reserves, però, va arribar al seu extrem. Els inversors i la gent que tenien bahts van començar a preocupar-se per si el govern seria capaç de mantenir el tipus de canvi durant molt temps. Davant d'aquesta incertesa, tota aquesta gent que tenia bahts va començar a vendre'ls per no arruïnar-se si es devaluava la moneda i, precisament això, accelerava encara més el moment en el que el país es quedés sense reserves perquè no feien més que disminuir la demanda de bahts.

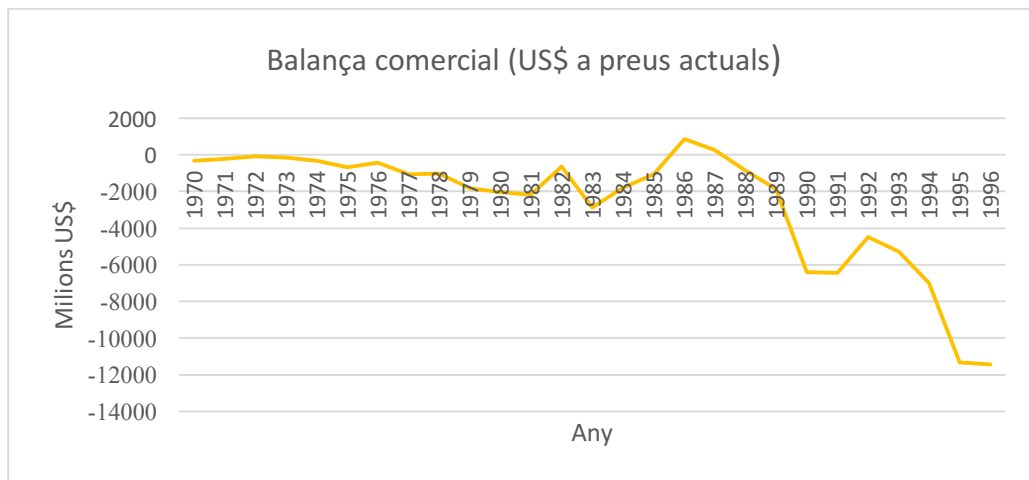
El 2 de juliol de 1997 és el dia en que el Banc de Tailàndia va cedir. Degut a l'escassetat de reserves de moneda estrangera, el govern tailandès va decidir deixar el tipus de canvi fix i va passar al tipus flotant. La devaluació del baht va ser automàtica, però quins efectes tindrà això a l'economia Tailandesa?

Aparentment, una devaluació de la moneda a una economia petita com és la de Tailàndia no hauria de tindre efectes econòmics gaire significatius. Però va ser així?

3. Altres desajustos econòmics: la balança comercial negativa

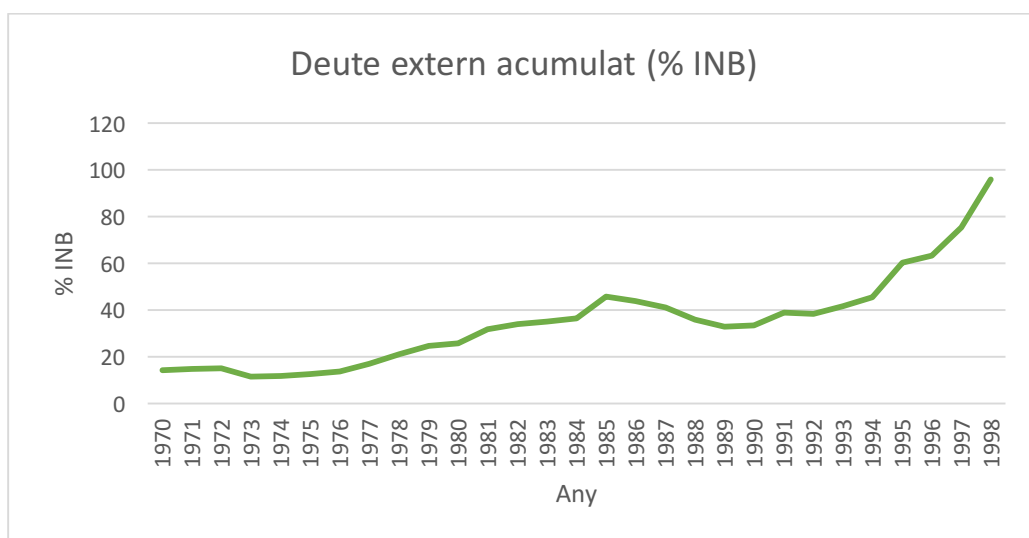
A més a més dels problemes en el risc bancari i en la política monetària que hem vist a l'apartat anterior, l'economia tailandesa estava avisant d'una recessió en forma de desajustos en dos indicadors macroeconòmics importants i, alhora, molt relacionats entre ells. Aquests indicadors són la balança comercial i l'endeutament de l'economia.

Començant pel primer, la balança comercial, cal canalitzar com va evolucionar fins arribar a l'etapa de la crisi:

Com podem veure, la balança comercial (que explica molt bé l'evolució del saldo de la balança per compte corrent) va patir un descens molt important al llarg dels anys 90, fins a arribar a assolir el mínim històric del país. Aquesta tendència tant negativa era causada per l'elevat nombre d'importacions que registrava el país que, cada cop més, superava el valor de les exportacions. Per tant, el diners que la gent es gastava en comprar productes de fora del país eren una suma superior als que obtenien venent fora del país, aquest fet només es pot sostenir mitjançant l'endeutament.

Mirem, doncs, com va evolucionar l'endeutament extern acumulat en percentatge a l'ingrés nacional brut:

Aquest gràfic ens mostra com, efectivament, el deute va augmentar. Com ja comentàvem a l'apartat 2, les empreses privades, però també el sector públic, s'endeutaven amb entitats financeres estrangeres, que havien de pagar amb dòlars.

A partir d'una balança comercial negativa acabem, doncs, generant deute a l'estranger amb dòlars, lliures, iens... que alimenta el procés que explicàvem al segon apartat. Per tant, aquests desajusts només fan que avisar i accelerar el procés cap a la devaluació que comentàvem.

4.El desastre i el contagi

Acabava el segon apartat dient que una devaluació en un país tant petit (comparat a nivell mundial) com és Tailàndia, podria tenir efectes gairebé insensibles a nivell global, però no va ser així. Durant tot el procés, el mercat borsari tailandès ja començava a registrar caigudes importants, però amb la devaluació del 2 de juliol de 1997 les caigudes van ser molt més catastròfiques. Els mercats van reaccionar molt més del que s'esperava i la inversió que rebia Tailàndia va veure's frenada. Automàticament el deute per a les empreses amb l'exterior va encarir-se per cada percentatge que es devaluava la moneda, però també s'encaria el deute interior causat per l'augment del tipus d'interès. Aquí va començar l'efecte de la crisi: les empreses tenien un valor del deute molt més difícil de pagar, conseqüentment reduïen els balanços i els beneficis, generaven una pèrdua de confiança, es traduïa en una pèrdua de la confiança dels inversors, disminuïa la inversió i, per tant, la demanda de bahts i una altra vegada el govern havia de devaluar la moneda. Tot aquest procés va generar que la devaluació del baht respecte el dòlar, que s'esperava d'un 15%, acabés registrant valors negatius del 41% només amb un any.

Tailàndia es trobava en una situació més greu de la que es podia imaginar, però això va afectar només a aquest país?

La resposta a la pregunta és que no. Tailàndia va ser el primer país que va patir els efectes de la crisi però no l'únic. Quan l'economia tailandesa es va veure sacsejada per la crisi, els inversors van començar a entrar en una situació de pànic i incertesa. Tot i que aparentment, alguns països com Indonèsia tenien un dèficit per compte corrent més controlat, els inversos van començar a dubtar sobre possibles devaluacions degut a la manca de reserves dels països. Com dèiem, això no té perquè ser un gran problema per l'economia però hi van haver dos factors en joc que van arrastrar les altres economies a la crisi. El primer és el que comentàvem, la por i desconfiança que tenien alguns inversors en que aquests països imitessin la recessió tailandesa, però possiblement això no era el pitjor. El que va ser més significant era la relació entre Tailàndia i aquests països. Tot i que entre les economies en si mateixes no hi havia una

relació tant important com per generar un efecte contagi, sí que hi havia una relació en les inversions que rebien. Molts dels inversors que transmetien capital cap als països del sud-est asiàtic no ho feien directament a un país sinó que ho canalitzaven mitjançant plans d'inversió conjunts, es a dir, no invertien en un país sinó en el conjunt. En aquest cas sí que és rellevant l'efecte de la crisi tailandesa, ja que la retirada d'inversió es feia, en molts casos, en aquests plans conjunts i, per tant, també es retirava la inversió destinada als altres països. En poc més de 6 mesos l'efecte de la crisi tailandesa va començar a contagiar-se.

Tot aquest procés s'anava alimentant a si mateix, i cada cop que es retirava més inversió, les monedes devaluaven, les empreses es trobaven en una situació pitjor, la desconfiança creixia, i es tornava a retirar inversió. Com hem vist no només de Tailàndia, sinó del conjunt de països que estaven formant aquests plans d'inversió conjunts, com eren Malàisia, Indonèsia, Singapur, Filipines i Corea del Sud. Tots aquests països estaven protagonitzant la primera gran crisi dels mercats financers globalitzats.

5.El paper del FMI

Avanç de tancar aquest capítol, val la pena afegir que aquesta crisi també es coneix com la crisi del FMI. El paper que hi va jugar el Fons Monetari Internacional va ser bastant criticat pels dirigents dels països asiàtics que es van veure afectats. Quan les economies del sud-est asiàtic es veien a la corda fluixa, apunt d'esgotar les reserves, alguns dels dirigents del Fons Monetari van visitar alguns dels Bancs Centrals, com va ser el cas d'Indonèsia, per donar fe de que les reserves eren insuficients. Mentrestant, no arribava cap tipus d'ajuda per part d'aquesta institució.

Un cop les economies van entrar en crisi, sí que van arribar certes ajudes per part del FMI en forma de crèdits, però no gratuïtament. Les condicions que va posar el Fons Monetari Internacional a aquest crèdits eren bastant exigents des del punt de vista dels líders dels països asiàtics. Les principals condicions van ser: retallar la despesa pública, mantenir un tipus d'interès elevat i acabar amb la corrupció i les imperfeccions del sistema financer. Aquests dirigents van acusar al FMI de neocolonialistes, de voler controlar els països asiàtics, primer deixant que caiguin en crisi i després mitjançant condicions polítiques que controlin l'economia. Va ser molt criticat, precisament, que en una etapa de crisi es demani retallar la despesa pública i augmentar el tipus d'interès, totalment el contrari de les polítiques keynesianes recomanades per combatre la crisi, com són un tipus d'interès baix per estimular el crèdit i el consum dels ciutadans, i un augment de la despesa pública per reescalfar l'economia.

D'aquesta manera, doncs, els països del sud-est asiàtic, que tant havien crescut durant els 80 i 90 (fins al 1997), es van veure afectats per una gran crisi que va provocar una situació de pobresa per a moltes famílies i dificultats econòmiques a nivell general a tot el país. A partir dels següents anys es començarà a iniciar una lenta i progressiva recuperació de l'economia, que analitzarem al proper capítol.

V LA LENTA I PROGRESSIVA RECUPERACIÓ DEL PAÍS DESPRÉS DE LA CRISI

1. Les primeres mesures i efectes de la recuperació

Com comentàvem al final del capítol anterior, quan la crisi va esclatar, el Fons Monetari Internacional va intervenir immediatament amb ajudes de capital directes dirigides a aquests països. Durant el final del 1997 i principis del 1998, el FMI va transferir uns 35.000 milions de dòlars que es van repartir entre Corea del Sud, Tailàndia i Indonèsia. D'aquests 35.000 milions, s'estima que 4.000 milions de dòlars van anar dirigits íntegrament a Tailàndia que, a més a més, va rebre altres injeccions de capital que venien d'altres institucions i inclús organismes privats. Aquesta injecció de capital, comparada amb el PIB de 150.000 milions de dòlars (a preus actuals) de l'any 1997, significava un 2,6% del valor afegit que era capaç de generar l'economia en un any, o el que significaria el valor afegit que creava l'economia tailandesa amb 9 dies. Com es podia esperar, això no va ser suficientment significatiu com per aixecar una economia que anava en caiguda lliure. Però, com ja havíem avançat anteriorment, aquesta entrada de capitals va anar acompanyada d'una sèrie de mesures, les quals destacaven la pujada del tipus d'interès, algunes primeres mesures en el sistema financer i la reducció de la despesa pública.

La resposta immediata a aquesta primera sèrie de reformes va ser més aviat imperceptible. Durant el 1997 i el 1998, el capital seguia marxant i, per tant, la moneda seguia caient. La intervenció dels Fons Monetari Internacional va significar un augment de la transparència i, per tant, els inversors sabien amb total seguretat de l'escassetat de reserves que tenia el banc central tailandès. Això, a primera instància, no va ser un factor que facilités la recuperació ja que els inversors sabien que el Banc de Tailàndia no tenia suficient moneda estrangera com per pagar el seu deute i la inversió seguia caient, alhora que també es reduïa la despesa pública.

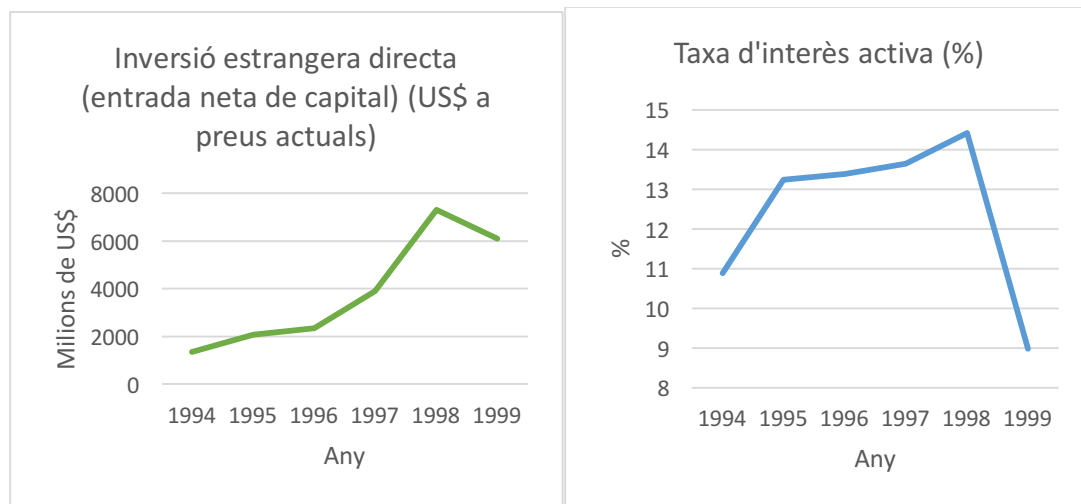
A molt curt termini, les primeres reformes no van tindre repercussions però els primers bons resultats no tardaran gaire en arribar.

2. Primers resultats i recuperació

Els diners finançats pel FMI i les altres institucions no van significar una millora pel país, però com hem vist hi havien una sèrie de condicions, imposades pel propi Fons Monetari

Internacional, que van permetre els primers resultats i, com veurem, són la base per a la posterior recuperació.

El FMI va imposar una política econòmica (monetària) restrictiva, es a dir, a canvi de l'ajuda econòmica va obligar al govern tailandès a fixar un tipus d'interès elevat. Aquesta política va ser criticada perquè, com ja havia avançat al final del capítol anterior, quan una economia entra en crisi acostuma a implantar polítiques expansives per a fomentar la reactivació de consum intern. Aquesta política restrictiva, però, va donar els seus fruits. Tenint en compte que l'economia tailandesa, igual que moltes de les altres economies del sud-est asiàtic, es trobava en una situació de devaluació i pèrdua de valor constant de la moneda, mantenir un tipus d'interès alt donava un al·luciant als inversors i d'aquesta manera, com podem observar al següent quadre, les inversions estrangeres van augmentar durant el 1997 i 1998 gràcies a això.

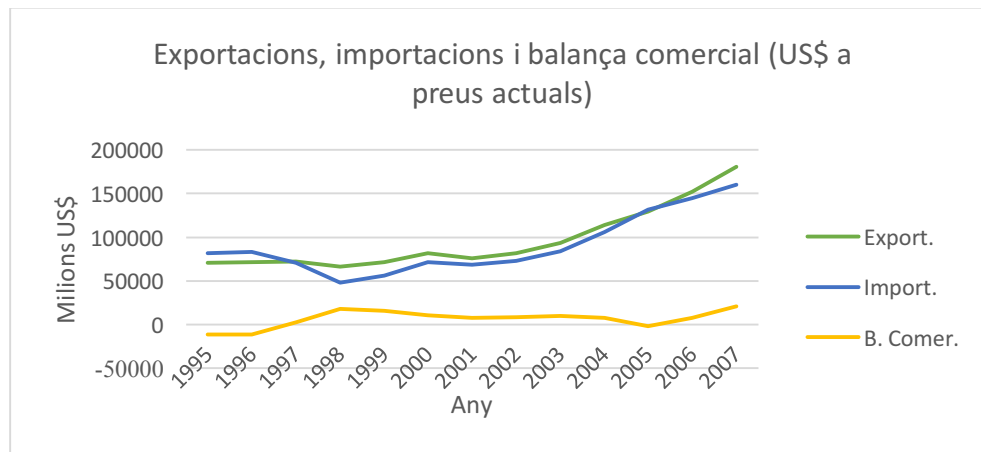

Aquest comportament simultani entre la inversió i la taxa d'interès va aconseguir una cosa tant important com era estabilitzar la devaluació que estava patint la moneda, aconseguint, d'aquesta manera, que el país no entres en un espiral de devaluacions que s'hagués pogut convertir en un problema molt més important. Gràcies a aquestes polítiques, el país va aconseguir frenar l'accentuada devaluació del baht respecte el dòlar, que va passar de 54 bahts/US\$ a 40 bahts/US\$ en molt pocs mesos. A partir d'aquest moment, el país aconsegueix mantenir una certa estabilitat en el tipus de canvi al voltant d'aquests 40 bahts/US\$, confirmant l'evident devaluació però, aleshores, ja controlada.

L'augment del tipus d'interès que acabem de veure, per altra banda va permetre que el banc central recuperés reserves i pogués pagar el deute. Amb l'entrada d'inversió estrangera va aconseguir pagar part del deute extern durant el període de recuperació, de manera que el

deute de 90.500 milions de dòlars que tenia el país al 1996 a l'any 2000 s'havia reduït a 67.800 milions. Això es va aconseguir mantenint les reserves i inclús augmentant-les, permetent que el país tingués més del 100% del valor del deute extern a curt termini en reserves.

Per altra banda, l'economia estava experimentant una millora molt important en l'àmbit del comerç extern. La balança comercial, que avanç de la crisi era molt deficitària, va recuperar-se gràcies a la disminució de les importacions. Ho podem veure en el següent gràfic:

Durant la post-crisi, Tailàndia aconsegueix un superàvit en la balança comercial que millora moltíssim, també, la balança per compte corrent. Aquest problema, o avís, que ens donava aquest indicador avanç de la crisi s'aconsegueix solucionar, com deia, a través de la reducció de les importacions. La crisi i l'augment dels tipus d'interès van provocar un efecte renda negatiu sobre la població tailandesa que, si a més a més li sumem l'encariment que van patir els productes exterior com a conseqüència de la devaluació, va traduir-se en un descens de les importacions superior al 40,5%. El superàvit es va aconseguir, en els primers dos anys, gràcies a la reducció de les importacions, mentre que posteriorment seran les exportacions les que permetran mantenir-lo (excepte el 2005) fins a dia d'avui. Cal afegir que, tot i que moltes empreses van tindre que tancar com a conseqüència de la crisi, les exportacions es van mantenir gràcies a l'augment de la competitivitat que va permetre la devaluació de la moneda.

Els primers resultats eren bons, la frenada de la crisi va ser ràpida, però la posterior recuperació no ho va ser tant. El 1999, un any i mig després de l'esclat crisi, es va aconseguir, novament, un creixement del PIB per càpita positiu. A partir de llavors es va poder mantenir un creixement prou constant, que oscil·lava entre el 2% i el 6% anual, fins a la crisi del 2008-2009 que, a Tailàndia, no va afectar de forma tant agressiva com a altres països més avançats.

Les polítiques que acabem de veure van ser molt importants per frenar la caiguda de l'economia i començar la recuperació, però per aconseguir un creixement que pogués arribar a aquests 2-6 punts percentuals no eren suficients. Elevar el tipus d'interès va ser molt útil per frenar la devaluació i estabilitzar l'economia, però un cop aconseguit això el tipus d'interès va baixar. Amb una major estabilitat de la moneda, dels mercats borsaris i una millor transparència de les finances del país, es podia baixar el tipus d'interès sense perdre excessivament la inversió exterior i, d'aquesta manera, augmentar la el consum i la inversió dels propis habitants de Tailàndia. Del 1998 al 1999 la taxa d'interès va passar de ser del 14,41% al 8,97% respectivament, gairebé es va veure reduïda a la meitat. Tot i això, l'interès va seguir baixant d'una forma més calmada durant els següents anys, fet que, juntament amb la substitució de les importacions, va aconseguir reactivar el consum intern. Aquesta recuperació va ser molt més lenta que la depressió del 97, però efectiva i constant. Cal afegir que, tot i que la davallada del tipus d'interès incentivés el creixement de l'economia, els bancs eren més restrictius amb el crèdit i, aquell risc que prenien moltes entitats financeres durant l'etapa expansiva del 80 i inicis dels 90 era gestionat d'una manera molt més prudent.

Gràcies a aquest augment del consum intern, provocat per aquest canvi de rumb de la política econòmica, que va passar a ser expansiva, el govern tailandès va aconseguir incrementar les arques públiques mitjançant l'eliminació d'algunes exempcions en els tributs dels tailandesos, a més a més de l'augment recaptatori cíclic de l'etapa de creixement. Per tant, el govern va aconseguir reduir el dèficit públic que tenia i va poder incrementar la despesa pública, també necessària per a reactivar l'economia, tot i que d'una forma més eficient, prudent i sense corrupcions. Aquest fet, doncs, també va ajudar a impulsar la recuperació econòmica de l'inici del segle XXI.

Finalment, hi van haver una sèrie de reformes molt importants per a que aquest creixement fos possible i, a més a més, fos un creixement sa. Que sigui un creixement més sa vol dir que serà transparent, menys corrupte, prudent i equitatiu. Per aconseguir això es va actuar en la part estructural de l'economia, on les reformes van ser lentes i progressives, com la recuperació.

En primer lloc, el govern va actuar en el sector financer, de forma que durant el període de recuperació es van tancar, fusionar i recapitalitzar una sèrie de bancs i entitats financeres per reforçar el sector, fer-lo eficient i transparent.

Per altra banda, hi van haver una sèrie de polítiques per intentar liberalitzar el mercat d'alguns monopolis, que molts van ser desmantellats. Això garanteix una millora de l'eficiència del mercat i, alhora, una sèrie de noves oportunitats per a emprenedors i empreses, que es

traduirà en una millora de l'equitat, en un país on hi havia, i encara n'hi ha a dia d'avui, molta desigualtat social. Juntament amb aquestes polítiques a favor de la competència, també van donar facilitats als emprenedors que volien posar empreses, reduint les condicions i el procés burocràtic que comportava fer-ho fins aleshores.

A diferència dels anys 80 i 90, l'estat va impulsar un creixement de l'economia molt més recolzat per la productivitat. A l'apartat dos hem vist quines conseqüències té créixer a partir dels inputs, doncs en aquesta etapa es soluciona, en gran part, i la productivitat aconsegueix créixer constantment (tot i que a nivells baixos) i, alhora, l'economia. Això va ser possible gràcies a una sèrie de factors com una millor organització empresarial, l'avanç tecnològic en el procés productiu, la millor formació dels treballadors, etc. D'aquesta manera, doncs, el país va experimentar un creixement més calmat que els dels anys 80 però més sostingut i regular en el temps. Des del 1999, el primer any de creixement després de la crisi del sud-est asiàtic, i fins al 2007, on el món es veu colpejat per una nova crisi econòmica a nivell global, el país va créixer al voltant d'un 4% anual (creixement del PIB per càpita).

Per acabar aquest apartat, cal apuntar que durant aquesta etapa, on s'aconsegueix créixer progressivament, el govern, que com hem vist comença a augmentar la seva recaptació, porta a terme una sèrie de millores en els serveis públics. Aquella despesa controlada de la que parlàvem es va traduir en una sèrie d'inversions públiques que garantirien una millora social. Tot i que no té res a veure amb l'estat de benestar que hi ha als països europeus, la despesa anava dirigida a cobrir necessitats importants dins les possibilitats del govern. Per tant, doncs, es va dur a terme una política pública expansiva que es va traduir amb l'ampliació de la xarxa de la Seguretat Social i, sobretot, amb una millora de les inversions dirigides al capital humà. Hi va haver la implantació de subsidis, un avanç en l'àmbit de la sanitat (construcció i millora d'espais sanitaris), també en l'àmbit de l'educació (escoles), i es van fer polítiques per a fomentar la creació de llocs de treball.

Amb totes aquestes mesures i polítiques que hem vist en aquest apartat, com deia, l'economia tailandesa va aconseguir créixer d'una forma constant durant tot el període. Aquest creixement, que no era tant alt com el dels 80 i principis del 90, va permetre que durant el 2006 el país recuperés el nivell de PIB per càpita que tenia just avanç de de la crisi del 97. Tailàndia aconsegueix mantenir el creixement del PIB per càpita d'una forma considerable que, tot i que el 2008 es veu frenat per la crisi econòmica que hi havia a l'entorn mundial, seguirà creixent fins a dia d'avui. És en el proper capítol, on s'analitza aquest tram final del creixement per a veure com es troba el país a dia d'avui.

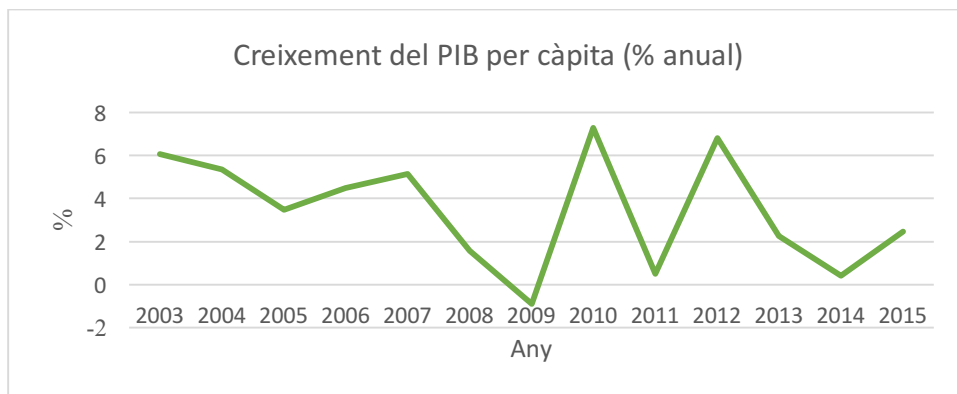

VI TAILÀNDIA EN ELS ÚLTIMS ANYS

1. Conjuntura econòmica general

Durant els últims 8 o 9 anys, l'economia tailandesa ha entrat en una etapa econòmica i política bastant irregular i complicada. Per primera vegada, en els anys que hem estat estudiant, no es troba ni en una clara època de creixement ni en una crisi pronunciada. Durant els últims anys l'economia ha experimentat etapes de creixement i etapes de decreixement. Més concretament, l'economia ha crescut gairebé tots els anys, tot i que de forma més calmada que en les altres èpoques de creixement que hem analitzat, i ha decrescut l'any 2009. El decreixement, al 2009, es justifica amb la caiguda de la inversió estrangera i, també, amb la caiguda de les exportacions generada per la crisi financera global. Tot i això, l'economia tailandesa es va tornar a recuperar ràpidament gràcies a l'augment de la demanda interna causada per una baixada del tipus d'interès i a una progressiva recuperació de l'entorn econòmic que permetrà una millora de la inversió estrangera, només frenada pel pànic a les inundacions de Tailàndia del 2011 i a un augment en les exportacions.

El següent gràfic ens mostra el creixement del PIB per càpita:

Com ja havíem avançat, al 2009 hi ha aquest decreixement anual del PIB per càpita, i els altres anys combinen diferents taxes de creixement. Si les analitzem en mitjana, el creixement és al voltant del 3%, però hi ha anys on és més elevat i hi ha anys que ho és menys.

El PIB de Tailàndia, analitzat per la banda de la despesa al 2015, es compon un 50% per la demanda interna (privada) del país, que ha anat perdent pes en els últims anys, quan la diferència entre exportacions i importacions cada vegada és més gran i guanya pes dins la composició del PIB. Per tant, el PIB tailandès s'explica en gran part per la demanda interna

(privada i pública) tot i que perd pes. Precisament aquesta pèrdua de pes de la demanda interna és la que explica que el creixement dels últims anys hagi estat inferior i, a més a més, també explica la disminució de les importacions (que donarà peu a un superàvit comercial i per compte corrent important). Aquest fet s'ha donat per una notable inestabilitat política que ha travessat el país els últims anys, el cop d'estat de 2014 i la mort del rei Bhumibol Adulyadej.

La disminució de la demanda interna, a part de disminuir el creixement del PIB per càpita, ha afectat directament als preus. Aquests últims tres anys destaquen per experimentar una inflació que està per sota de l'1%, que no només ha estat afectada per la disminució de la demanda interna, sinó que també s'explica pel gran descens dels preus del petroli durant el període.

Per altra banda, durant el 2014 i el 2015, la moneda tailandesa es va veure apreciada davant la previsió que la Reserva Federal va fer sobre una possible reducció en l'oferta monetària. Aquesta apreciació va influir negativament en les exportacions, ja que feia que aquestes fossin menys competitives en el mercat mundial i, com a conseqüència, que disminuïssin lleugerament. Davant d'aquesta situació, el govern va prendre mesures i va aplicar una política monetària expansiva, mitjançant la disminució del tipus d'interès. Aquesta política va aconseguir un augment de la demanda de bahts que es va traduir en una depreciació de la moneda i que, al mateix temps, permetrà mantenir les exportacions. Com deia abans, l'època per la que passen els tailandesos destaca per la disminució del consum privat (intern i extern) que fa que les importacions es redueixin i, tenint en compte que les exportacions es mantenen més estables que la reducció de les importacions, s'aconsegueix un saldo comercial bastant positiu que permet mantenir el PIB per càpita en creixement. I no només servirà per mantenir el creixement del PIB per càpita, sinó que és el principal component de la balança per compte corrent i al 2014 i 2015 aconseguirà que tingui un superàvit important, fet molt positiu per a l'economia del país.

Per acabar d'explicar la conjuntura econòmica actual, val la pena comentar molt breument tres punts:

- L'evolució que ha experimentat l'economia tailandesa ha portat un canvi radical a l'estructura de l'economia del país. El sector serveis ha guanyat molt pes durant els últims anys i explica un 55% del PIB del país. Cal destacar-ne la importància del comerç, el transport, les comunicacions i l'emmagatzematge, el sector de les finances, l'immobiliari i l'administració pública. El segon sector més important és l'industrial, que es manté al voltant del 35% del PIB total, destacant-ne clarament el sector

manufacturer. Finalment, el sector primari perd pes i ja es troba per sota del 10% de la composició del PIB total.

- Les reserves del banc central, que tant problemàtiques havien sigut avanç de la crisi del 97, estan controlades. Ara que ja no hi ha la pressió de mantenir el tipus de canvi, les reserves del banc central serveixen per pagar el deute extern (molt controlat), i actualment hi ha suficients reserves com per pagar el deute extern a curt termini tres vegades.
- La taxa d'atur de Tailàndia està per sota de l'1%, això es un fet bastant impactant a simple vista, però val a dir que molts dels treballs són en situacions precàries i amb rendes baixes. Tot i això, en aquest aspecte hi ha hagut una evolució que es veu reflectida amb una millora a l'índex de Gini (2013), que mostra una major igualtat de la població tailandesa.
- A nivell general, no hem d'oblidar que Tailàndia té un sector turístic molt potent i que dóna un bon impuls al PIB del país. Al 2015, Bangkok va ser la ciutat més visitada del món i això, òbviament, té un efecte molt positiu sobre l'economia del país.

A nivell general, com hem vist, Tailàndia té els principals indicadors macroeconòmics bastant controlats. Però hem de tenir en compte que l'economia tailandesa és una economia que sempre s'ha alimentat de la inversió estrangera que ha rebut i, canalitzant aquesta inversió, acaba sent una economia exportadora. Els pròxims dos apartats, on parlarem de les inversions exteriors i les exportacions, ens ajudaran a entendre quines interrelacions té Tailàndia amb els altres països i el seu paper actual dins l'economia mundial.

2. Inversions exteriors

Com hem explicat al llarg del treball, el motor de l'economia tailandesa ha sigut la inversió exterior que ha anat rebent. Aquesta inversió exterior, que tant important va ser per al creixement dels anys 80 i 90, també ho segueix sent actualment, fet que es reflecteix en la balança de capital del país. La balança de capital és molt negativa, al 2015 va ser aproximadament de -17.043,08 milions de dòlars, fet que demostra que hi ha molta més entrada que sortida de capitals.

La següent taula ens mostra els països que més han invertit a Tailàndia i els sectors als quals anava destinada aquesta inversió⁸:

INVERSION EXTRANJERA POR PAISES Y SECTORES				
(Datos en M USD)	2012	2013	*2014	*2015
POR PAISES				
Japón	3.706,70	10.927,21	3.280,61	3.037,49
Singapur	-1.403,09	-132,11	-1.071,21	1.802,61
Holanda	784,55	2.300,23	1.920,19	-1.048,13
Australia	276,53	343,76	31,89	668,81
Islas Caimán	-811,40	304,14	1,95	-501,71
Alemania	476,62	182,27	84,49	436,26
Hong Kong	705,61	125,51	1.315,34	-389,51
Suïza	296,29	228,69	-147,52	367,48
Corea del Sur	131,07	716,25	141,49	353,60
Estados Unidos	3.966,52	857,17	471,09	-198,52
Francia	343,62	104,66	-104,24	-191,45
China	598,46	938,86	-81,77	188,58
Malasia	500,52	467,67	-246,28	-150,56
Resto del mundo	3.327,04	3.172,11	-1.875,82	424,69
Total	12.899,04	15.935,96	3.720,21	4.799,64
POR SECTORES				
Sector financiero y seguros	1.855,90	3.038,43	2.041,91	2.221,64
Equipamiento eléctrico	146,37	47,48	-459,86	-1.431,61
Inmobiliario	1.599,03	5.260,21	3.165,65	1.332,98
Ordenadores, electrónica y productos ópticos	1.039,12	1.595,39	1.217,92	1.165,85
Producción de coque y productos petrolíferos	250,19	130,25	-103,84	-621,87
Comercio mayorista y minorista; reparación de automóviles y motocicletas	-189,70	1.353,34	1.994,41	-569,39
Fabricación de vehículos a motor	-454,42	1.666,46	743,94	522,30
Bebidas	-39,58	-13,21	-130,05	-505,06
Maquinaria y equipos	511,34	518,20	542,87	484,99
Resto de sectores	9.884,10	6.979,91	-3.280,25	995,39
Total	12.899,04	15.935,96	3.720,21	4.799,64

Com podem observar, el principal aliat de Tailàndia, en termes d'inversió, és Japó. Els països que el segueixen, a l'any 2015, són Singapur, Austràlia i Alemanya. Pel que refereix als sectors, els que reben més inversió són el sector financer i d'assegurances, el sector immobiliari, i la indústria d'ordenadors, electrònica i productes òptics.

És evident que la inversió ha disminuït els últims dos anys, coincidint amb la tendència que ha portat el PIB per càpita analitzada anteriorment. Com dèiem, la importància de la inversió exterior és tant evident que el comportament del PIB per càpita es calcat al d'aquest paràmetre, de fet és un clar símptoma de que l'economia tailandesa, ara encara, segueix creixent més a través dels inputs (en aquest cas de capital) que en la productivitat.

De la mateixa manera que la inestabilitat política ha influenciat negativament al consum intern del país, també n'és un dels motius d'aquesta disminució de la inversió estrangera rebuda. Però no només això, sinó que hem de recordar que el govern ha pres mesures en la política monetària durant els darrers anys. La baixada dels tipus d'interès per a aconseguir depreciar

⁸ La taula ha estat extreta de l'estudi de la Secretaria de Estado de Comercio que està referenciat a la bibliografia. En aquest estudi es fa referència al Banc de Tailàndia com a font primària de les dades.

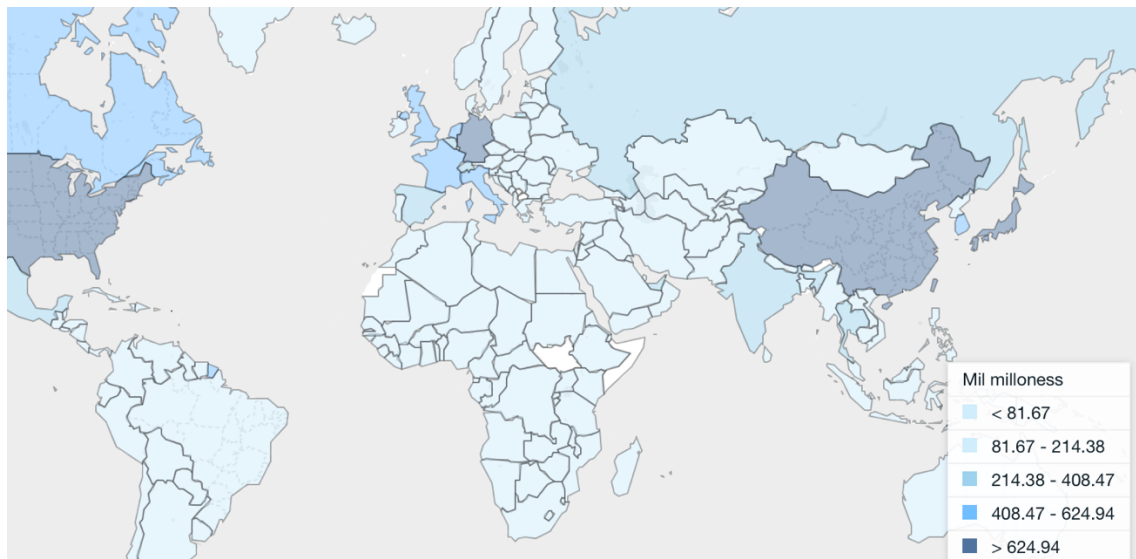
la moneda juga un paper desfavorable a l'hora de rebre inversions ja que els rendiments es preveuen inferiors i, invertir en el país resulta menys atractiu.

Davant la impossibilitat d'estimular la inversió amb la política monetària, el govern ha posat en marxa una sèrie de reformes legals que, juntament amb la disminució de la pressió fiscal que es va posar en marxa després de les inundacions del 2011 per reactivar l'economia, ha aconseguit contrarestar els efectes d'aquesta baixada del tipus d'interès. És interessant saber que Tailàndia és un país que alhora de crear una empresa, depenent del tipus i del sector, posa una sèrie de restriccions. Normalment aquestes restriccions imposen que un percentatge de la propietat de l'empresa, o la totalitat d'aquesta, sigui d'alguna persona resident a Tailàndia. En aquest aspecte, la normativa ha evolucionat cap a facilitar la creació d'empreses i, sobretot, en incentivar aquella inversió destinada al sector de l'alta tecnologia.

3. Tailàndia, un país exportador

Hem parlat molt de la importància de les exportacions per a Tailàndia, però és dels països que més exporta mundialment?

El següent mapa, extret directament de la web del Banc Mundial, ens mostra quins països exporten més o menys en termes agregats (mil milions de dòlars a preus actuals).

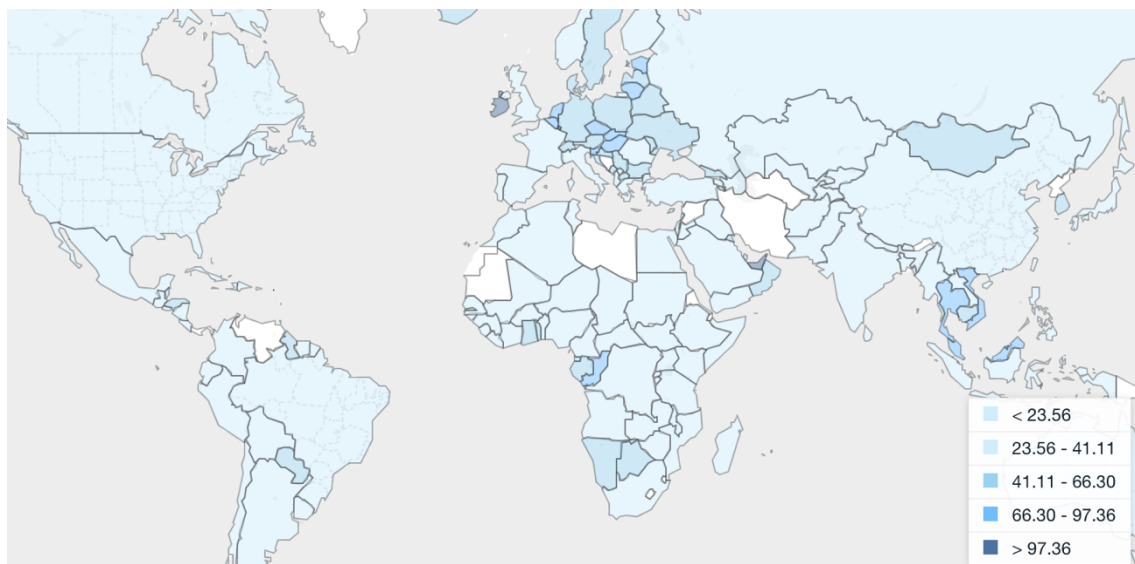

Com podem observar, els països que més exporten en termes agregats són Xina, Estats Units, Alemanya i Japó, respectivament. Per trobar Tailàndia hem de situar-nos en la vintena posició del "ranking" mundial (any 2015), amb unes exportacions totals semblants a les d'alguns països com Índia, Malàisia i poc per darrera d'Espanya. És indubtable, doncs, que la fàbrica del

món és Xina, que al 2015 va exportar un 67% més de mercaderies que el seu perseguidor, Estats Units. Tailàndia, en canvi, només exporta un 9,42% del total d'exportacions Xineses.

Aquesta comparativa és interessant perquè ens mostra d'on provenen els productes que podem importar des dels altres països i, per tant, quin país té més interrelació en el mercat mundial, però no és suficient per analitzar l'economia d'aquests mateixos països ja que hi ha diferents variables que s'han de tindre en compte, com són la població i el PIB del país. És normal, doncs, que països tant grans com Xina i Estats Units, que tenen molta població i molt PIB, exportin per sobre d'alguns més petits com és el cas de Tailàndia. Per obviar aquesta diferència cal analitzar les exportacions com a percentatge del PIB de cada país, d'aquesta manera aconseguim veure quin pes tenen per a cada una de les economies.

El següent mapa, també extret directament de la web del Banc Mundial, ens mostra el percentatge que signifiquen les exportacions sobre el total del PIB de cada país:

Com podem veure, el paper de cada país canvia moltíssim respecte el mapa anterior. La Xina i els Estats Units ja no estan entre els països que ressalten en el mapa ja que les exportacions no signifiquen un gran percentatge del seu PIB (21% del PIB a Xina i 12% del PIB als Estats Units). Els països que exporten més en percentatge del seu PIB són Luxemburg, Hong Kong, Singapur, Malta i Irlanda, tots pel sobre del 100% del seu PIB. En aquest cas, però, també tenim en compte les exportacions de serveis, motiu pel qual Luxemburg es situa en la primera posició, país amb grans exportacions de serveis, sobretot de serveis bancaris i similars. Igual com passava en el cas anterior, per trobar Tailàndia ens hem de remuntar a la vintena posició (de més de 180 països analitzats) que, igual que avanç, corrobora que és un país on les exportacions tenen un paper molt important ja que, en el cas de Tailàndia, representen gairebé un 70% del PIB del país.

Per tant, doncs, Tailàndia és un país exportador, tant a nivell general com en comparació amb el seu PIB, però què exporta? I a on ho exporta? Per respondre aquestes preguntes, i així entendre millor l'actualitat de l'economia tailandesa, disposem dels següents quadres per analitzar-ho⁹:

PRINCIPALES PAÍSES CLIENTES					
(Datos en MUSD)	2013	2014	2015	2016 (ene)	% (2015)
EE.UU.	22.950,2	23.879,2	24.050	1.763	11,2%
China	27.228,9	25.074,9	23.681	1.631	11%
Japón	22.230,2	21.728,5	20.065	1.501	9%
Hong Kong	13.182,2	12.592,1	11.819	834	6%
Malasia	13.007,5	12.743,1	10.179	770	5%
Australia	10.348,5	9.295,8	9.762	705	5%
Vietnam	7.178,3	7.870,7	8.896	654	4%
Singapur	11.229,3	10.415,3	8.727	636	4%
Indonesia	10.866,5	9.505,3	7.826	501	4%
Filipinas	5.032,5	5.864,6	5.989	490	3%
Resto	85.269	91.945	83.158	6.206	39%
TOTAL	229.231	228.652	214.151	15.691	100%

PRINCIPALES PRODUCTOS EXPORTADOS					
(Datos en M USD)	2012	2013	2014	2015	%
1. Automoci3n	29.366	31.585	31.622	32.423	15,1%
2. Electr3nica	33.004	32.741	33.315	32.082	15,0%
3. Maquinaria y equipamiento	17.091	17.773	19.291	19.247	9,0%
4. Agricultura	18.215	18.216	17.973	16.057	7,5%
5. Alimentos	17.309	16.318	15.658	14.875	6,9%
6. Dispositivos electr3nicos	11.530	11.800	12.327	12.047	5,6%
7. Productos petro-químicos	11.703	12.322	13.247	11.678	5,4%
8. Metal y acero	11.275	10.778	9.608	9.212	4,3%
9. Otros productos manufacturados	7.584	8.037	8.470	8.188	3,8%
9. Productos derivados del petr3leo	13.096	12.924	11.385	8.163	3,8%
Resto	59.712	56.636	55.335	50.403	23,5%
TOTAL	229.105	228.504	227.573	214.375	100

Com podem veure, Tailàndia exporta molts productes relacionats amb el món de l'automoci3n (ja siguin productes finals com peces) i també molts productes electr3nics (un 7,9% de les exportacions són ordenadors). Els principals clients de les exportacions tailandeses són Estats Units i Xina, fet que si ho valorem juntament amb la informaci3n dels productes exportats podem deduir que Tailàndia té un paper important en la cadena de valor d'alguns dels productes que es fabriquen i que, després, aquests dos països exporten al mercat mundial. El tercer país que demanda productes tailandesos es Japó, el que n'és el primer inversor, un país avançat en tecnologia i productes tecnol3gics que utilitza el mercat tailandès per fer-se amb peces automobilístiques i productes electr3nics a preus baixos per abaratir el cost dels seus productes.

⁹ Igual que la taula de les inversions, aquesta també ha estat extreta de l'estudi de la Secretaria de Estado de Comercio que està referenciat a la bibliografia. En aquest estudi es fa referència al Banc de Tailàndia com a font primària de les dades.

Val la pena afegir que, tot i que els sectors que més valor generen en les exportacions són els de l'automobilisme i l'electrònica, les exportacions agrícoles són importants a nivell mundial ja que Tailàndia és el primer país en exportació d'alguns productes com l'arròs, la pinya enllaunada, la tonyina enllaunada i les gambes congelades, i el tercer exportador de pollastre. Per tant, tot i que l'evolució cap al sector manufacturer ha estat més que evident i positiva pel país, les exportacions agrícoles continuen sent molt importants i per això representen un 7,5% del total de les exportacions.

Tot i que en aquest últim apartat del capítol l'objectiu era veure com són les exportacions tailandeses, val la pena comentar breument quins productes importa el país. La principal importació de Tailàndia, que com hem vist té un pes important alhora de explicar la inflació, és el petroli, que representa un 9% del valor de les exportacions. Entre d'altres productes cal destacar alguns elements necessaris per produir aquests automòbils i components electrònics que exporta, com són alguns circuits integrats, peces d'automoció o alguns materials, que molts acabaran servint d'inputs per l'economia.

Resumint, en aquest capítol hem pogut analitzar com es troba l'economia a nivell macroeconòmic, focalitzant en les inversions i les exportacions, que han sigut els dos motors més importants per l'evolució de l'economia tailandesa. Tot i que aquesta informació ens mostra la situació de Tailàndia en l'actualitat i el paper que juga en el comerç internacional, en el proper capítol analitzarem una sèrie de tendències per a fer una previsió de futur sobre l'economia.

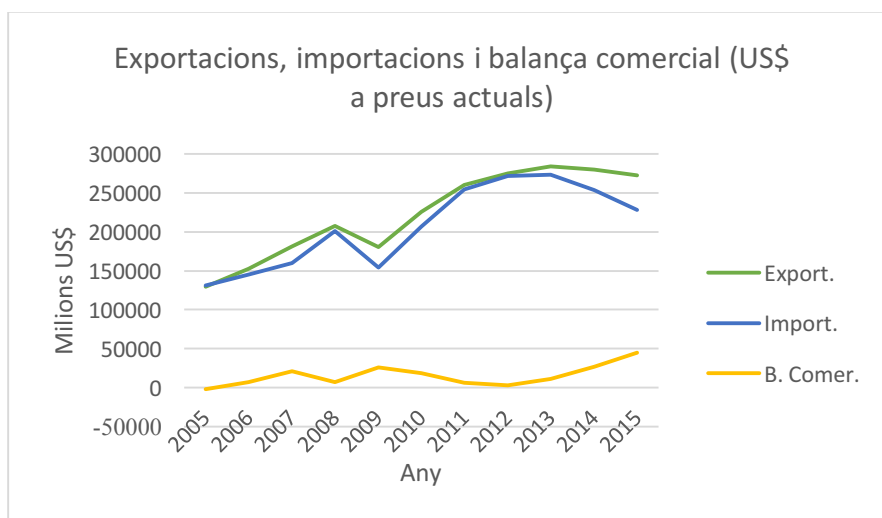

VII FUTUR ECONÒMIC DE TAILÀNDIA

1. La incertesa política de Tailàndia

Actualment, Tailàndia es troba en una situació en la que fer prediccions sobre el futur del país es bastant complicat i arriscat per la inestabilitat política en la que es troba. Els dos últims intents de cop d'estat i la mort d'un rei que portava més de seixanta anys al capdavant del país ha creat una inestabilitat i una incertesa important al país. Com deia anteriorment, a causa d'aquesta situació s'ha tingut que baixar el tipus d'interès per estimular el consum interior, fet que no ajuda a estimular les inversions. Mentre la inestabilitat política continuï present al país s'hauran de mantenir aquests tipus d'interès baixos i aquest no és el millor escenari possible pel país. Tot i això, aquesta política podrà solucionar el problema que ha tingut Tailàndia aquests últims anys amb la inflació, que ha sigut molt baixa i inclús negativa.

Com a conseqüència d'aquesta manca de consum intern, que a més a més té una tendència negativa, cada cop més l'economia tailandesa dóna més importància al pes del consum extern que proporciona el saldo positiu de la balança per compte corrent. En el futur, doncs, pot ser vital que les exportacions del país siguin més inflexibles i insensibles a la inestabilitat política que el consum interior. Com podem veure en el següent gràfic, les importacions (consum intern dels tailandesos) ha estat molt més sensible a aquesta inestabilitat durant els últims anys:

És precisament aquest fet, el GAP que es crea entre les exportacions i les importacions, el que aconseguix una balança comercial positiva. El PIB d'un país es pot expressar en funció del consum, la despesa del govern, la inversió (formació bruta de capital) i del saldo de la balança

comercial ($Y=C+G+I+(X-M)$). Mentre la inestabilitat política segueixi, és molt probable que el pes del Producte Interior Brut del país es mantingui en creixement gràcies a aquesta diferència positiva entre les exportacions i les importacions. Tot i això, probablement aquest saldo de la balança comercial no augmenti gaire més ja que moltes de les importacions, com hem comentat breument en el capítol anterior, són precisament inputs per a fabricar aquests productes en exportacions. Per tant, aquest augment del saldo de la balança comercial, que és el principal component de la balança per compte corrent, tingui un límit. Per tant, a curt termini pot ser que aquesta inestabilitat per la que passa el país no produeixi decreixement del PIB per càpita per aquest marge que comentàvem però no tardarà a registrar un comportament paral·lel que esgotarà el marge de creixement de l'economia i que, aquesta reducció del consum intern, juntament amb una formació bruta del capital que actualment està estancada, es traduirà en una baixada del PIB per càpita. Per tant, si aquesta situació segueix així és probable que l'economia pugui decreixer lleugerament i que parlem d'una petita crisi econòmica nacional.

2.Situació macroeconòmica i creixement de Tailàndia (comparativa amb Xina i Corea del Sud)

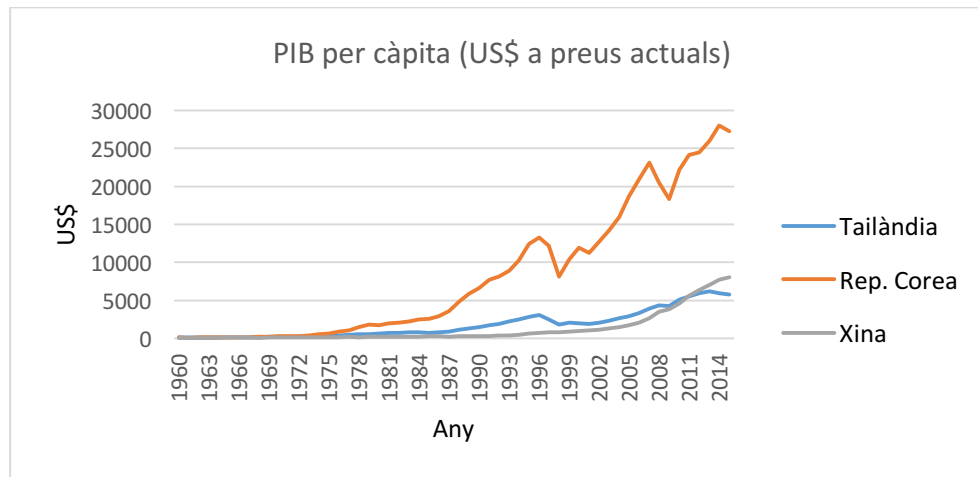
Mentre que el país no es recuperi d'aquest estancament i de la incertesa política que acabem de analitzar a l'apartat anterior, la situació podria ser la que hem vist. Tot i això, val a dir que el país no té uns mals indicadors macroeconòmics. Aparentment, com hem comentat a l'apartat anterior, l'economia tailandesa és sana i les alarmes macroeconòmiques estan apagades, la situació sembla estar controlada. La inflació és més baixa del recomanat (al voltant d'un 2%), però no és alarmant, la balança per compte corrent és positiva¹⁰ i la taxa d'ocupació és superior al 99%. Amb aquests indicadors estables, deixant a banda la incertesa en la que es troba el país, el govern només s'hauria de preocupar de que el país creixi i, si pot ser, de forma equitativa per intentar reduir la pobresa i millorar la qualitat de vida del país.

Per comparar la trajectòria d'algunes variables macroeconòmiques més generals, que veurem tot seguit, és interessant agafar com a referència dos països ben diferents. En primer lloc utilitzaré com a referència la República de Corea (o Corea del Sud) que, com hem vist anteriorment, és un dels països que va créixer a l'època que ho va fer Tailàndia i d'una forma molt similar. La diferència entre tots dos països es troba amb la riquesa, el PIB per càpita difereix molt entre els dos i, per tant, Tailàndia podria, o no, seguir amb el creixement fins a arribar a la riquesa d'un país com la República de Corea. Per altra banda, també ho

---

¹⁰ Val la pena recordar que una balança per compte corrent negativa és símptoma d'una possible gran crisi, com ja va passar anteriorment a la crisi del 97.

compararem amb la principal potència asiàtica, el país més exportador del món i que ha experimentat un creixement molt important els últims anys. Aquest país, òbviament, és Xina, que a diferència de la R. de Corea té un PIB per càpita molt més similar amb el de Tailàndia però amb una dinàmica de creixement molt més alta durant els últims anys. El següent gràfic ens mostra l'evolució del PIB per càpita en els tres països:

Es pot observar clarament, com dèiem, que Tailàndia experimenta un creixement molt semblant al de la República de Corea, si parlem de períodes, però molt inferior en valor, i comparteix unes xifres molt semblants amb la Xina. L'economia xinesa va començar a créixer posteriorment perquè era una economia molt més tancada i on el règim comunista s'ha mantingut durant més temps i de forma més sostinguda. Llavors, doncs, Tailàndia seguirà el creixement que està experimentant Xina actualment? Arribarà als nivells de l'economia sud-coreana?

Tornant a l'inici del treball, com diu Krugman en el seu llibre "El Internacionalismo Moderno", un país pot créixer de dos formes, amb inputs (treball i capital) o amb productivitat. Tenint en compte que els inputs de treball estan totalment esgotats degut a l'alta taxa d'ocupació, i on les inversions ja tenen rendiments decreixents, la solució com ja dèiem en el segon capítol passa per créixer en productivitat. Precisament aquesta es la clau que explicarà el creixement d'aquests països a llarg termini.

Tenint en compte que tots tres països van partir d'una situació de extrema pobresa, als anys 70 ja aquests països ens mostren la diferent tendència amb el PIB per càpita, però també amb la productivitat. Donades unes economies on les taxes d'ocupació són generalment elevades, la definició de productivitat del treball com a la divisió del PIB per càpita entre el nombre d'ocupats s'acosta molt a la de PIB per càpita, si més no amb les variacions. Ens els dos casos, productivitat i PIB per càpita, el numerador es la variable del PIB, però el denominador, que

és diferent, es comporta de forma igual ja que el percentatge d'aturats es mínim i, si la població augmenta, també augmenten els treballadors. És lògic doncs poder treure símils entre el gràfic del PIB per càpita i del de productivitat. Si ens fixem amb el gràfic de la productivitat del treball del sector manufacturer que analitzàvem al capítol dos, podem veure com la distància (GAP) que es forma entre l'economia tailandesa i la sud-coreana va augmentant de forma molt similar. El gràfic que vèiem, que està en base 100, es veu clarament com dins el període 1970-2005 l'economia tailandesa va aconseguir multiplicar per tres la seva productivitat del treball en aquell sector, el més important per al que fa a les exportacions. Mentrestant, en aquest mateix període de temps, l'economia sud-coreana va aconseguir multiplicar la seva productivitat per onze. Pel que fa l'economia Xina, que no surt en el gràfic, l'evolució de la seva productivitat és similar a la dels inicis de la República de Corea, la qual ha crescut amb una mitjana de 8,1% durant el període del 2007 al 2013 que, com podem veure, coincideix amb l'etapa de creixement del seu PIB per càpita. Tot i això, val a dir que els pronòstics de creixement de la productivitat xinesa han encès una alarma i aquestes taxes de creixement tant elevades han anat disminuint, de manera que només s'espera un augment al voltant del 3% durant l'actual any 2017.

Tota aquesta explicació de la productivitat és necessària per diferenciar el creixement dels tres països. Mentre la República de Corea ha aconseguit un creixement mantingut en el temps i amb taxes anuals prou elevades, Xina ho ha començat a experimentar en els darrers anys però ja es preveu un estancament en aquest sentit. D'aquesta manera, Tailàndia que ha crescut poc en termes de productivitat al llarg del temps, cap a quina d'aquestes dos economies convergeix?

Seria molt agosarat dir que Tailàndia seguirà el passos d'algun d'aquests dos països perquè, tot i que el comportament és semblant al de la República de Corea, el problema de productivitat¹¹ tailandesa no permetrà al país assolir els nivells de PIB per càpita que té el país sud-coreà. Per tant doncs, tot i que són països d'estructura semblant, la diferència de la productivitat pot portar al país Tailandès a creixements molt més baixos i a un estancament de l'economia si no hi ha cap canvi important a nivell estructural. Per altra banda, la similitud de l'economia tailandesa amb el PIB per càpita xinès és momentani, perquè tot i que Xina té una previsió d'una reducció d'aquest augment de la productivitat, la gran potència asiàtica

---

¹¹ L'estimació de la productivitat, que segueix una línia molt semblant a la del PIB per càpita, està juntament amb la taula de dades utilitzades per al treball que s'introdueix a l'annex. Es pot observar aquesta diferència entre la productivitat de les tres regions (al 2015 la productivitat xinesa era de 13.707\$, la sud-coreana de 55.702\$ i la tailandesa de 10.185\$). Tot i que el Banc Mundial no doni directament les dades es pot calcular mitjançant el PIB (\$), la població activa i la taxa d'atur (% actius). Amb les dos últimes variables es pot treure fàcilment la població ocupada que servirà per dividir el PIB total i així obtenir la productivitat del treball.

encara té marge per a créixer. No és estrany doncs, que a llarg termini observem com aquesta diferència entre la riquesa tailandesa i la xinesa (PIB per càpita) s'accentuï.

Per tant, doncs, no sembla que Tailàndia hagi de passar per alguna crisi tant important com la que va patir l'any 1997, ja que els indicadors macroeconòmics i la moneda estan controlats. El problema, però, pot plantejar-se per la incapacitat d'augmentar la productivitat a un ritme prou competitiu com per arribar a disminuir la diferència de riquesa que té el país respecte alguns que te al voltant com és la República de Corea. Amb l'input del treball totalment explotat, només quedarà aplicar polítiques a favor de la productivitat i la inversió per intentar escalfar una economia que actualment es troba en una incertesa política que no juga a favor.

VIII CONCLUSIONS

Si agafem tot aquest anàlisi macroeconòmic de Tailàndia durant tots aquets anys que hem vist, podem extreure una sèrie de factors que ens expliquen com és el país que, més que unes conclusions, ens porten a conèixer una sèrie de característiques pròpies d'aquesta economia. Per tant, les conclusions d'aquest treball es basen en treure tots aquests punts en comú que hem anat veient.

En primer lloc, podem afirmar que l'economia tailandesa s'ha basat sempre en donar un gran pes a les exportacions. Tot i l'evolució que ha experimentat el país, d'una economia agrícola a una de manufacturera (amb gran pes del sector electrònic i automobilístic), això sempre ha estat així, ja amb l'època agrícola les exportacions tenien un pes molt important comparat amb la resta de països del món. Per tant, estructuralment, Tailàndia és un país exportador respecte el pes del seu PIB.

Per altra banda, el país asiàtic, que tant ha crescut durant aquest últim segle, ha aconseguit fer-ho mitjançant l'estimulació dels inputs, es a dir, millorant els llocs de treball i les inversions en capital. Com hem analitzat, aquest tipus de creixement era molt comú en tots els països asiàtics que estaven començant a créixer durant la segona meitat del segle anterior, però amb una diferència important entre alguns d'aquests països, la productivitat. Una gran conclusió d'aquest treball és que Tailàndia té un problema en el creixement de la productivitat, ja el tenia durant el creixement dels anys 80 i 90 però també amb el creixement posterior a la crisi de 1997. Que el país asiàtic hagi tingut un creixement menor i més curt que el d'altres països com Corea del Sud o Xina s'explica per l'estancament en el creixement de la productivitat. Això porta a pensar que serà molt difícil mantenir el creixement durant els pròxims anys ja que els inputs ja s'han explotat molt, l'atur és inferior al 1% de la població activa. Això ens porta a concloure que la inversió que ha rebut Tailàndia per part de l'exterior, que ha sigut el motor del creixement, anava destinada a crear empreses que buscaven explotar la mà d'obra barata del país enlloc de aportar tecnologia i noves tècniques que garantissin el creixement productiu i a llarg termini de l'economia.

Una altra conclusió molt important és que el fet de tenir una moneda pròpia, el baht, li va resultar una situació difícil de controlar amb les inversions i especulacions que rebia el país. Tot i que probablement no hi hagués una solució que no repercutís negativament a l'economia per mantenir el tipus de canvi fixe amb el dòlar, el govern va veure's obligat a deixar-lo a causa de la dificultat de mantenir una política monetària restrictiva, i això va encadenar una gran crisi que va afectar a uns quants països de la zona asiàtica. Tot i això, el fet de disposar d'una moneda flotant i en la que hi pots aplicar diferents polítiques monetàries, va ajudar al país a

sortir de la mateixa crisi que l'especulació monetària el va portar. A partir de 1997 el govern ha pogut disposar lliurement de polítiques monetàries mitjançant el tipus d'interès que ha portat el país a recuperar-se i inclús a disminuir els efectes de la crisi financera mundial del 2008, de les últimes inundacions i per incentivar el consum intern d'aquests últims anys. Per tant, la causa de la gran crisi de 1997, la política monetària, ha acabat sent una eina lliure i útil pel país, que a dia d'avui, tot i estar estancat per la banda de la productivitat i en una incertesa política que frena el creixement econòmic, es troba estable a nivell macroeconòmic.

IX BIBLIOGRAFIA

- Banco Mundial. *Datos de Tailandia* [en línea] [múltiples consultas] Disponible a <<http://datos.bancomundial.org/pais/tailandia>>
- Bolsa de Comercio de Córdoba. *Capítulo 7: Industria* [en línea] [consulta: 17 de maig de 2017] Disponible a <<http://bolsacba.com.ar/buscador/?p=1766>>
- *China tiene el mayor problema de productividad del mundo*. El economista. 11 de maig de 2017. [Artícle publicat al diari digital "El economista"] Disponible a <<http://www.economista.es/economia/noticias/8353493/05/17/China-tiene-el-mayor-problema-de-productividad-del-mundo.html>>
- Fondo Monetario Internacional. *Recuperación tras la crisis asiática y el papel del FMI* [en línea] [consulta: 10 de maig de 2017] Disponible a <<https://www.imf.org/external/np/exr/ib/2000/esl/062300s.htm>>
- GONZÁLEZ CASANOVA, Paul y LAXE FERNÁNDEZ, John. *El mundo actual: situación y alternativas*. Ed. Siglo xxi. 2002. 415 p. ISBN: 968-23-2014-3
- INVISIÓN (Prod.). *La Batalla por la Economía Mundial: cap. 5*. Em. Documanía. 2002. [Documental]
- KRUGMAN, Paul. *El internacionalismo moderno*. Pub. 1995. Ed. RBA. 4 d'octubre de 2012. 240 p. ISBN: 8490064067
- KRUGMAN, Paul. *El retorno de la economía de la depresión: y la crisis actual*. Ed. Grupo Planeta. 2009. 204 p. ISBN: 8474238579
- Observatory of Economic Complexity. *Tailandia* [en línea] [consulta: 23 de maig de 2017] Disponible a <<http://atlas.media.mit.edu/es/profile/country/tha/>>
- Oficina Económica y Comercial de la Embajada de España en Bangkok. *Informe económico y comercial: Tailandia (Diciembre 2013)* [en línea] [consulta: 5 de maig de 2017] Disponible a <<http://www3.icex.es/icex/cma/contentTypes/common/records/mostrarDocumento/?doc=4722003>>
- Oficina Económica y Comercial de España en Bangkok. *Informe económico y comercial: Tailandia (Mayo 2016)* [en línea] [consulta: 5 de maig de 2017] Disponible a <<http://www.comercio.gob.es/tmpDocsCanalPais/9E430D984778B86E1F78E353955A99E3.pdf>>

- Oficina de Información Diplomática. *Ficha país: Tailandia* [en línea] [consulta: 10 de maig de 2017] Disponible a http://www.exteriores.gob.es/Documents/FichasPais/TAILANDIA_FICHA%20PAIS.pdf
- RAMÍREZ BONILLA, Juan José. *Apertura económica, productividad y distribución del empleo: experiencias en el sureste de Asia* [en línea] [consulta: 5 de maig de 2017] Disponible a http://www.scielo.org.mx/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S2007-53082015000200053
- VIDAL VILLA, José María. *Cap a una economía mundial: nord-sud cara a cara*. Novembre de 1995. 250 p. ISBN: 978-84-608-2982-9
- VILARIÑO, Ángel. *La crisis financiera asiática* [en línea] [consulta: 8 de maig de 2017] Disponible a http://www.angelvila.eu/Publicaciones_PDF/Crisis_Financiera_Asiatica.pdf

X ANNEX: CUADRE D'INDICADORS MACROECONÒMICS UTILITZATS PER L'ELABORACIÓ DEL TREBALL

Pais	Indicador	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971
Tailandia	Crecimiento del PIB per cápita (% anual)		2,2748088	4,38533017	4,80670632	3,66810134	4,9811461	7,84772326	5,43452138	4,97582362	3,46996766	8,21200895	1,91135213
Tailandia	PIB per cápita (US\$ a precios actuales)	100,767585	107,497917	113,78249	118,143237	125,937895	137,918031	161,005679	166,924566	174,78713	186,880659	192,12566	194,258253
Tailandia	Exportaciones de mercaderías (US\$ a precios actuales)	411000000	477000000	458000000	462000000	593221000	622163000	677837000	681058000	657644000	707163000	710192000	830529000
Tailandia	Exportaciones de alimentos (% de exportaciones de mercaderías)			54,198646	58,9419977	62,3168791	56,2238201	54,7206275	58,3195144	57,2858392	49,5622236	52,3136559	52,7071195
Tailandia	Exportaciones de productos manufacturados (% de las exportaciones de mercaderías)			2,09947002	2,47800812	1,9300051	1,98421539	2,35367807	2,37303586	3,52020239	4,01009103	4,70497614	6,59109992
Tailandia	Exportaciones de metales y minerales (% de las exportaciones de mercaderías)			7,80194604	8,29180825	8,6909147	10,9011956	11,8327497	16,4126086	13,4805574	14,2343452	14,6224646	14,2047076
Tailandia	Importaciones de mercaderías (US\$ a precios actuales)	447000000	485000000	546000000	623000000	685240000	741971000	889615000	1066730000	1158800000	1248370000	1298510000	1288170000
Tailandia	Balanza comercial de bienes y servicios (US\$ a precios actuales)	-35077283	6838126,35	-64942529	-114738358	-55240385	-52932692	-17500000	-115576923	-227596154	-267740385	-309086538	-208269231
Tailandia	Balanza comercial de bienes y servicios (% del PIB)	-1,270572	0,22537997	-1,9626546	-3,2408272	-1,420379	-1,2060479	-0,3314877	-2,0497954	-3,7427364	-3,9989085	-4,3616011	-2,8239896
Tailandia	Población urbana	5389573	5583031	5784218	5993409	6210236	6434888	6666679	6905677	7151627	7404684	7704890	8140439
Tailandia	Población rural	22007605	22641177	23296819	23973634	24671096	25387910	26122418	26872823	27639318	28422119	29180024	29824486
Tailandia	Importaciones de productos manufacturados (% de importaciones de mercaderías)			75,692968	77,1151354	75,9487374	73,9311002	67,5188245	78,9256772	78,2595191	74,6874771	74,7181838	70,7419133
Tailandia	Población de la ciudad con más habitantes (% de la población urbana)	39,9076699	39,9645641	40,0181494	40,0667467	40,1169939	40,1633408	40,2177456	40,2788894	40,3512795	40,428734	40,3632628	39,8534895
Tailandia	Crecimiento del PIB (% anual)		5,3621463	7,55425445	7,99983079	6,83099614	8,18166154	11,1225185	8,61598233	8,12227026	6,55065989	11,4079491	4,89537376
Tailandia	Exportaciones de bienes y servicios (% del PIB)	16,1446432	17,3354757	15,6867628	15,1342562	17,3548309	16,8550951	17,6143813	18,1616647	16,938768	16,0616961	15,0203528	15,9889178
Mundo	PIB per cápita (US\$ a precios actuales)	445,775342	457,844011	481,863686	509,926908	548,20496	585,375079	621,385396	650,199522	687,107237	740,158583	796,756871	861,616191
Tailandia	Índice de Gini											14,1001876	14,6418168
Tailandia	Deuda externa acumulada (% del INB)												
Tailandia	Inversión extranjera directa, entrada neta de capital (balanza de pagos, US\$ a precios actuales)												
Tailandia	Tasa de interés activa (%)												
Tailandia	Formación bruta de capital (US\$ a precios actuales)	399305064	423536451	562116858	701872300	720576923	817884615	1149423077	1234855769	1415144231	1628701923	1813990385	1785384615
Tailandia	Deuda externa acumulada, pública y con garantía pública (PPG) (DOD, US\$ a precios actuales)											324071000	356830000
Tailandia	Deuda externa acumulada, privada sin garantía (PNG) (DOD, US\$ a precios actuales)											401500000	425300000
Tailandia	Inflación, índice de deflación del PIB (% anual)		3,69863251	0,54049929	-1,1667368	2,67778346	4,31657267	8,24532873	-1,6676926	-0,2529855	3,33336994	-4,9951986	-0,7863233
Korea, Rep.	PIB per cápita (US\$ a precios actuales)	155,596858	91,48062	103,569461	141,727062	120,001262	105,126237	129,300828	156,076788	193,114938	236,990531	291,859011	316,831091
China	PIB per cápita (US\$ a precios actuales)	89,5205415	75,8058379	70,9094117	74,3136434	85,4985552	98,4867778	104,324566	96,5895319	91,4727183	100,129903	113,162992	118,654578
Tailandia	Productividad del trabajo (PIB/Ocupados)												
Korea, Rep.	Productividad del trabajo (PIB/Ocupados)												
China	Productividad del trabajo (PIB/Ocupados)												

Indicador	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Crecimiento del PIB per cápita (% anual)	1,34979873	7,20923091	1,69487906	2,30389121	6,67623819	7,29828603	7,84952515	3,12669903	3,013897	3,82196565	3,36635755	3,65378278	3,84384959
PIB per cápita (US\$ a precios actuales)	209,35653	269,851755	332,117151	351,547517	391,482966	445,319526	528,506188	589,750846	682,773427	720,900848	742,704851	797,934393	817,869773
Exportaciones de mercaderías (US\$ a precios actuales)	1081300000	1563630000	2444110000	2208460000	2980230000	3490080000	4085440000	5297920000	6505000000	7031000000	6945000000	6368000000	7413000000
Exportaciones de alimentos (% de exportaciones de mercaderías)	54,4266065	46,6783118	58,7811593	62,7500424	60,9689827	59,8504261	52,474842	49,0838253	47,0203212	55,50947	57,454821	52,6584169	51,6253368
Exportaciones de productos manufacturados (% de las exportaciones de mercaderías)	10,5025692	15,9976935	13,7600696	14,6817338	16,68733	16,6200936	21,443786	22,9639348	25,1860396	25,520555	26,3278071	30,7554552	33,3326323
Exportaciones de metales y minerales (% de las exportaciones de mercaderías)	10,8632484	9,02090595	9,2619187	7,42650903	7,17337678	9,28204231	11,2139121	11,6030655	13,5968226	8,19954665	6,84616019	5,61615631	4,52074275
Importaciones de mercaderías (US\$ a precios actuales)	1484370000	2049020000	3143250000	3279600000	3572380000	4616500000	5355870000	7157950000	9214000000	9955000000	8549000000	1,0287E+10	1,0398E+10
Balanza comercial de bienes y servicios (US\$ a precios actuales)	-81346154	-156454352	-324268347	-686382751	-419507748	-1,072E+09	-1,015E+09	-1,841E+09	-2,024E+09	-2,186E+09	-626605971	-2,868E+09	-1,783E+09
Balanza comercial de bienes y servicios (% del PIB)	-0,994709	-1,4434939	-2,366404	-4,6119356	-2,4698412	-5,4193308	-4,2275706	-6,7257114	-6,25617	-6,2739032	-1,7125155	-7,1620833	-4,2664993
Población urbana	8595983	9068848	9557360	10057938	10571205	11095119	11631127	12179518	12695002	13074646	13453449	13834980	14223666
Población rural	30466016	31096121	31702179	32277016	32815641	33320888	33792315	34232792	34690323	35262248	35812148	36348126	36881772
Importaciones de productos manufacturados (% de importaciones de mercaderías)	69,1892591	70,181232	65,0179417	64,1118887	60,3542715	60,2542824	62,2910717	58,7970764	50,8231758	54,1254535	52,3688575	59,9027204	59,7005072
Población de la ciudad con más habitantes (% de la población urbana)	39,3736237	38,9300493	38,5354533	38,1989131	37,9159708	37,6834624	37,499238	37,3573076	37,204744	36,936587	36,7047142	36,4960484	36,2990315
Crecimiento del PIB (% anual)	4,27850804	10,236433	4,46625339	4,97040523	9,32681108	9,84346324	10,2957465	5,37176651	5,17354101	5,90686776	5,35234875	5,58420247	5,75243025
Exportaciones de bienes y servicios (% del PIB)	18,1893006	18,6028819	21,5891829	18,3630078	20,2352089	19,9583639	19,8857021	22,5711224	24,1114478	23,8473816	22,9179066	20,1112064	21,9013831
PIB per cápita (US\$ a precios actuales)	976,337633	1164,94993	1313,73446	1435,48202	1531,12421	1700,73267	1968,59198	2250,447	2494,75166	2510,76112	2440,15486	2477,57785	2524,46378
Índice de Gini											45,22		
Deuda externa acumulada (% del INB)	15,0865988	11,5398856	11,6869941	12,5334126	13,72777	16,9592851	21,1046282	24,5528874	25,8555754	31,6424824	33,9678007	34,9733511	36,339034
Inversión extranjera directa, entrada neta de capital (balanza de pagos, US\$ a precios actuales)				85626229,2	79117247,9	106077896	55653209,3	55280864,6	189859432	290555396	190868602	349606932	401019249
Tasa de interés activa (%)					11,0416667	10,8958333	10,9791667	12,9583333	16,1458333	17,2083333	16,9583333	15,2083333	16,7916667
Formación bruta de capital (US\$ a precios actuales)	1772692308	2925979426	3649798038	3981196606	4073950618	5317620992	6761178397	7446532379	9428415151	1,0341E+10	9702349120	1,2003E+10	1,2319E+10
Deuda externa acumulada, pública y con garantía pública (PPG) (DOD, US\$ a precios actuales)	386011000	441493000	512895000	616119000	822734000	1101737000	1746879000	2695025000	3943305000	5017004000	6033746000	6901743000	7186418000
Deuda externa acumulada, privada sin garantía (PNG) (DOD, US\$ a precios actuales)	505400000	461200000	648000000	736200000	785100000	879900000	939100000	1243300000	1702500000	2098600000	2316900000	2655300000	3372002000
Inflación, índice de deflación del PIB (% anual)	6,33693551	18,445643	20,3346924	3,48802343	4,49708517	6,01469871	9,69718272	8,64557747	12,7024828	8,37242257	5,05785464	3,64915565	1,44786658
PIB per cápita (US\$ a precios actuales)	339,27535	426,304061	588,790713	646,174949	874,639813	1105,56992	1468,08106	1857,81904	1778,48024	1968,86862	2075,94182	2268,18078	2474,4712
PIB per cápita (US\$ a precios actuales)	131,883561	157,090374	160,140094	178,34182	165,40554	185,422833	156,396281	183,985231	194,805526	197,070163	203,336806	225,431027	250,71389
Productividad del trabajo (PIB/Ocupados)													
Productividad del trabajo (PIB/Ocupados)													
Productividad del trabajo (PIB/Ocupados)													

Indicador	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Crecimiento del PIB per cápita (% anual)	2,76503065	3,61976935	7,53726381	11,320584	10,4231407	9,65430062	7,33820192	7,0811702	7,36608149	7,10476776	7,12906911	4,57101326	-3,8232813
PIB per cápita (US\$ a precios actuales)	747,494147	813,10358	936,196813	1122,57787	1294,52178	1508,28569	1716,61035	1929,53311	2213,16938	2497,89829	2856,24639	3056,75265	2480,47609
Exportaciones de mercaderías (US\$ a precios actuales)	7121000000	8872000000	1,1654E+10	1,5953E+10	2,0078E+10	2,3068E+10	2,8428E+10	3,2472E+10	3,6969E+10	4,5261E+10	5,6439E+10	5,5721E+10	5,7374E+10
Exportaciones de alimentos (% de exportaciones de mercaderías)	46,1608977	44,4687186	37,0493185		34,1150618	28,7252069	27,0575221	26,0907539	21,8520388	21,0713554	19,3034835	19,7867898	18,5410838
Exportaciones de productos manufacturados (% de las exportaciones de mercaderías)	38,1062012	43,6618414	51,5643156		56,3283939	63,1339063	65,5377872	66,8112814	71,0884151	72,3485624	73,0997038	71,3881705	71,4677819
Exportaciones de metales y minerales (% de las exportaciones de mercaderías)	4,43639231	2,17755021	1,58176431		1,41460276	1,03917513	0,68589099	0,59525898	0,52797609	0,53493907	0,64031869	0,69764719	0,96163285
Importaciones de mercaderías (US\$ a precios actuales)	9242000000	9173000000	1,3023E+10	2,0285E+10	2,5771E+10	3,3045E+10	3,7569E+10	4,0686E+10	4,6077E+10	5,4459E+10	7,0786E+10	7,2332E+10	6,2854E+10
Balanza comercial de bienes y servicios (US\$ a precios actuales)	-1,061E+09	876044245	283017401	-856886443	-1,852E+09	-6,417E+09	-6,427E+09	-4,469E+09	-5,299E+09	-6,989E+09	-1,133E+10	-1,142E+10	2136059150
Balanza comercial de bienes y servicios (% del PIB)	-2,7279697	2,03273872	0,56003749	-1,3895336	-2,5638774	-7,5185079	-6,5425159	-4,0096944	-4,1115216	-4,7647252	-6,6914927	-6,2373063	1,42233009
Población urbana	14621050	15032117	15453252	15874151	16278918	16648930	16934882	17191577	17432865	17678489	17943401	18232543	18540071
Población rural	37420418	37970658	38526251	39059410	39533876	39933894	40291090	40569997	40804807	41044278	41322688	41646412	42004866
Importaciones de productos manufacturados (% de importaciones de mercaderías)	60,1030662	66,3867872	68,2323612	73,0593318	71,9997356	74,964124	75,1538307	75,9492097	77,8700953	80,0660504	80,7011993	78,3455587	77,872398
Población de la ciudad con más habitantes (% de la población urbana)	36,1063467	35,9096194	35,7174076	35,5542416	35,4496533	35,3679065	35,0239228	34,7525593	34,5207859	34,289056	34,0288444	33,7334128	33,4151201
Crecimiento del PIB (% anual)	4,64724036	5,53382777	9,51894602	13,2881141	12,190506	11,1671634	8,55826032	8,08338802	8,25104312	7,99690485	8,12026184	5,65237394	-2,7535906
Exportaciones de bienes y servicios (% del PIB)	23,2136294	25,6017967	28,894011	33,0119685	34,921528	34,1319282	35,9643095	36,9724757	36,8171429	38,2421139	41,5323943	39,0184118	48,2371714
PIB per cápita (US\$ a precios actuales)	2610,63784	3036,81418	3394,716	3734,11733	3852,1317	4260,66543	4440,19355	4645,27323	4654,21109	4934,35062	5403,68475	5444,06129	5347,48306
Índice de Gini				43,84		45,27		47,86		43,47		42,9	
Deuda externa acumulada (% del INB)	45,8674134	43,8816594	41,0456796	35,8612922	32,997031	33,4221675	39,0254456	38,4168684	41,6000671	45,5313314	60,2945141	63,2641512	75,3100105
Inversión extranjera directa, entrada neta de capital (balanza de pagos, US\$ a precios actuales)	163200658	262504154	351932497	1105370110	1775449345	2443549743	2013985971	2113021867	1804040985	1366440825	2067936429	2335837475	3894755071
Tasa de interés activa (%)	16,0833333	13,375	11,5416667	11,5833333	12,25	14,4166667	15,3958333	12,1666667	11,1666667	10,8958333	13,25	13,3958333	13,6458333
Formación bruta de capital (US\$ a precios actuales)	1,0987E+10	1,115E+10	1,4087E+10	2,0098E+10	2,5336E+10	3,5293E+10	4,2085E+10	4,4541E+10	5,1113E+10	6,0005E+10	7,2557E+10	7,785E+10	5,1474E+10
Deuda externa acumulada, pública y con garantía pública (PPG) (DOD, US\$ a precios actuales)	9853924000	1,152E+10	1,3912E+10	1,3285E+10	1,2513E+10	1,2531E+10	1,3309E+10	1,3363E+10	1,4776E+10	1,6266E+10	1,6881E+10	1,6929E+10	2,2324E+10
Deuda externa acumulada, privada sin garantía (PNG) (DOD, US\$ a precios actuales)	3369943000	3107763000	2837001000	3015968000	4639607000	7311084000	1,1971E+10	1,3775E+10	1,5307E+10	2,0152E+10	3,9117E+10	4,8235E+10	4,7142E+10
Inflación, índice de deflación del PIB (% anual)	2,17720277	1,65315531	4,72321351	5,91839655	6,11674309	5,77318216	5,74652378	4,49045413	6,49193758	4,6724627	5,74016311	4,09786361	4,42091856
PIB per cápita (US\$ a precios actuales)	2542,04198	2906,16884	3627,60154	4813,28487	5860,40382	6642,45122	7675,69314	8140,21871	8869,02076	10275,2775	12403,9132	13254,6374	12196,7698
PIB per cápita (US\$ a precios actuales)	294,457294	281,929358	251,812067	283,537948	310,881157	317,885198	333,141715	366,460276	377,389518	473,492762	609,656765	709,413463	781,743728
Productividad del trabajo (PIB/Ocupados)						2651,7666	3142,0626	3538,87086	4135,37978	4751,54203	5362,20549	5657,0412	4528,35065
Productividad del trabajo (PIB/Ocupados)						14865,4772	17316,5127	18204,5967	19830,7011	22476,6304	26648,432	28228,5192	25767,4802
Productividad del trabajo (PIB/Ocupados)						562,861181	621,141497	678,268105	695,45043	869,983931	1120,90344	1296,87395	1425,30003

Indicador	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Crecimiento del PIB per cápita (% anual)	-8,6984351	3,35236668	3,25711524	2,26674271	4,9547753	6,06383566	5,33491573	3,46104602	4,47537197	5,1505269	1,57307463	-0,879893	7,27486339
PIB per cápita (US\$ a precios actuales)	1855,90038	2043,90583	2016,04101	1896,971	2093,97921	2349,38453	2643,47893	2874,38627	3351,11763	3962,7505	4384,78268	4231,14037	5111,9092
Exportaciones de mercaderías (US\$ a precios actuales)	5,4456E+10	5,844E+10	6,9057E+10	6,4968E+10	6,8108E+10	8,0324E+10	9,6248E+10	1,1094E+11	1,2972E+11	1,5387E+11	1,7778E+11	1,5242E+11	1,9331E+11
Exportaciones de alimentos (% de exportaciones de mercaderías)	18,2190543	17,0731381	14,3927467	15,411967	14,6267908	14,1555904	12,9497718	11,636848	11,2865471	11,6490042	13,4990587	15,0709515	13,2312848
Exportaciones de productos manufacturados (% de las exportaciones de mercaderías)	74,1633573	74,1909895	75,3714011	74,4864634	75,1301688	75,4111455	76,2631518	76,7959557	75,9501286	76,838297	73,9138392	74,6300363	75,329756
Exportaciones de metales y minerales (% de las exportaciones de mercaderías)	1,04968634	1,01344507	1,15808827	1,07257669	1,12261772	0,99624516	1,15322249	1,2452722	1,51481123	1,80246453	1,32785724	1,10669427	1,32270358
Importaciones de mercaderías (US\$ a precios actuales)	4,2971E+10	5,0342E+10	6,1924E+10	6,1962E+10	6,4645E+10	7,5824E+10	9,441E+10	1,1818E+11	1,2877E+11	1,3997E+11	1,7922E+11	1,3371E+11	1,8292E+11
Balanza comercial de bienes y servicios (US\$ a precios actuales)	1,7772E+10	1,5417E+10	1,0595E+10	7498576473	8490180423	9673300454	7835360396	-1,985E+09	7237606251	2,0697E+10	6981025596	2,6358E+10	1,8882E+10
Balanza comercial de bienes y servicios (% del PIB)	15,634112	12,1708097	8,38254117	6,23339925	6,32176218	6,35228457	4,53184813	-1,0484333	3,2637336	7,87131815	2,39582393	9,36074686	5,53840711
Población urbana	18862237	19192715	19680061	20655590	21664725	22689928	23713063	24712163	25678348	26610437	27524274	28445361	29397844
Población rural	42388737	42781242	43013261	42759584	42471944	42127326	41691459	41151810	40496138	39743135	38928981	38102836	37294180
Importaciones de productos manufacturados (% de importaciones de mercaderías)	78,1156788	77,8022242	76,6751179	75,9869464	76,6956727	76,0956687	73,9351224	69,7126266	68,1856933	69,9517577	66,3829751	69,2458264	70,0085431
Población de la ciudad con más habitantes (% de la población urbana)	33,0835786	32,7506973	32,3194222	31,5894293	30,8980336	30,266037	29,7112524	29,2473953	28,8758996	28,5861221	28,3538051	28,1452501	27,9386679
Crecimiento del PIB (% anual)	-7,6337336	4,57229837	4,45567603	3,44424377	6,14887982	7,18932996	6,28928855	4,18738492	4,96791682	5,43509257	1,72566791	-0,7382798	7,50671071
Exportaciones de bienes y servicios (% del PIB)	57,9372289	56,4386018	64,8402124	63,2505478	60,6457526	61,5225614	65,9719617	68,4027349	68,6752521	68,8722296	71,416396	64,1189946	66,1478253
PIB per cápita (US\$ a precios actuales)	5257,82319	5381,61018	5484,51127	5381,14579	5516,50662	6117,92558	6804,1736	7274,99549	7780,15933	8651,02178	9372,39427	8776,67054	9510,81843
Índice de Gini	41,46	43,09	42,83		41,94		42,54		41,82	39,76	40,29	39,75	39,4
Deuda externa acumulada (% del INB)	96,0464832	78,920733	64,4309369	57,5517303	48,5587217	40,0207755	35,3219637	32,3325641	29,2689277	24,7071903	23,6250826	29,7244291	32,6360096
Inversión extranjera directa, entrada neta de capital (balanza de pagos, US\$ a precios actuales)	7314804931	6102677671	3365987583	5067170388	3341612007	5232270340	5860255943	8215637195	8917470351	8633903441	8561557725	6411458545	1,4747E+10
Tasa de interés activa (%)	14,4166667	8,97916667	7,83333333	7,25	6,875	5,9375	5,5	5,79166667	7,35416667	7,05	7,04166667	5,9625	5,935
Formación bruta de capital (US\$ a precios actuales)	2,2816E+10	2,5553E+10	2,8163E+10	2,7803E+10	3,0546E+10	3,6287E+10	4,4402E+10	5,7592E+10	5,9901E+10	6,704E+10	8,2247E+10	5,8135E+10	8,6493E+10
Deuda externa acumulada, pública y con garantía pública (PPG) (DOD, US\$ a precios actuales)	2,8114E+10	3,1323E+10	2,9462E+10	2,6218E+10	2,3734E+10	2,0712E+10	1,8911E+10	1,7452E+10	1,6682E+10	1,4851E+10	1,4695E+10	1,4744E+10	2,1207E+10
Deuda externa acumulada, privada sin garantía (PNG) (DOD, US\$ a precios actuales)	4,3931E+10	3,8615E+10	3,2316E+10	2,6069E+10	2,6763E+10	2,666E+10	2,7887E+10	2,488E+10	2,7872E+10	2,95E+10	3,1338E+10	3,1274E+10	3,3E+10
Inflación, índice de deflación del PIB (% anual)	8,06374781	-2,5771703	1,33079954	1,91770592	1,69037942	2,14945026	3,56916422	5,09149661	5,10427244	2,47332876	5,13377532	0,19458014	4,08226784
PIB per cápita (US\$ a precios actuales)	8133,73125	10432,2108	11947,5772	11255,9479	12788,5802	14219,1936	15921,9392	18657,5213	20917,0302	23101,5102	20474,8868	18338,7064	22151,2089
PIB per cápita (US\$ a precios actuales)	828,58041	873,287295	959,372108	1053,10802	1148,50806	1288,64292	1508,66846	1753,4178	2099,22968	2695,36622	3471,24755	3838,43429	4560,51249
Productividad del trabajo (PIB/Ocupados)	3497,3332	3867,5418	3732,22604	3479,94372	3796,14059	4239,02183	4723,90745	5097,10238	5941,91559	6894,91232	7582,6565	7348,20112	8826,18679
Productividad del trabajo (PIB/Ocupados)	18403,5011	23343,4014	25918,7564	24140,0572	26908,8592	30234,5333	33458,4857	39051,06	43497,4233	47578,4421	42177,2088	38047,2154	45523,6929
Productividad del trabajo (PIB/Ocupados)	1510,53949	1586,9572	1731,22348	1896,90522	2061,14007	2303,53063	2689,84182	3114,34273	3723,57962	4765,75653	6173,6115	6829,31331	8132,13086

Indicador	2011	2012	2013	2014	2015
Crecimiento del PIB per cápita (% anual)	0,51577047	6,81398477	2,26468401	0,40892455	2,47521134
PIB per cápita (US\$ a precios actuales)	5539,49437	5915,22115	6225,05228	5969,94012	5814,76976
Exportaciones de mercaderías (US\$ a precios actuales)	2,2258E+11	2,2911E+11	2,285E+11	2,2752E+11	2,1438E+11
Exportaciones de alimentos (% de exportaciones de mercaderías)	14,1051525	13,7749158	13,0396926	13,7338989	13,7811324
Exportaciones de productos manufacturados (% de las exportaciones de mercaderías)	71,9512495	73,7731491	74,9471733	76,2882237	77,7913758
Exportaciones de metales y minerales (% de las exportaciones de mercaderías)	1,42812453	1,35979727	1,30590672	1,33480472	1,15946874
Importaciones de mercaderías (US\$ a precios actuales)	2,2879E+11	2,4912E+11	2,5041E+11	2,2775E+11	2,0265E+11
Balanza comercial de bienes y servicios (US\$ a precios actuales)	6332772525	3342009002	1,086E+10	2,6742E+10	4,4721E+10
Balanza comercial de bienes y servicios (% del PIB)	1,70874967	0,84119995	2,58638958	6,61416786	11,3168961
Población urbana	30369929	31353559	32338235	33303573	34233848
Población rural	36533029	35810571	35113187	34422406	33725511
Importaciones de productos manufacturados (% de importaciones de mercaderías)	67,2536091	68,7365441	66,9060553	66,9237554	72,1637217
Población de la ciudad con más habitantes (% de la población urbana)	27,7448294	27,5704363	27,4232437	27,3180058	27,0779464
Crecimiento del PIB (% anual)	0,83368245	7,23095919	2,70211729	0,8176331	2,82833529
Exportaciones de bienes y servicios (% del PIB)	70,2866027	69,3032309	67,6697621	69,2853402	69,0590587
PIB per cápita (US\$ a precios actuales)	10444,7917	10533,8239	10700,7066	10829,5665	10093,299
Índice de Gini	37,46	39,26	37,85		
Deuda externa acumulada (% del INB)	30,331661	35,2197414	34,6194921	35,3710601	35,1550346
Inversión extranjera directa, entrada neta de capital (balanza de pagos, US\$ a precios actuales)	2473685996	1,2899E+10	1,5936E+10	4975455660	9003516296
Tasa de interés activa (%)	6,91416667	7,0975	6,95833333	6,77166667	6,56333333
Formación bruta de capital (US\$ a precios actuales)	9,9348E+10	1,1139E+11	1,1546E+11	9,733E+10	9,5316E+10
Deuda externa acumulada, pública y con garantía pública (PPG) (DOD, US\$ a precios actuales)	2,6479E+10	3,4765E+10	3,405E+10	3,3451E+10	3,0642E+10
Deuda externa acumulada, privada sin garantía (PNG) (DOD, US\$ a precios actuales)	3,4687E+10	3,982E+10	3,9913E+10	4,435E+10	4,6412E+10
Inflación, índice de deflación del PIB (% anual)	3,74594243	1,90967839	1,72507937	0,96293709	0,2217058
PIB per cápita (US\$ a precios actuales)	24155,8298	24453,9719	25997,8811	27989,354	27221,5241
PIB per cápita (US\$ a precios actuales)	5633,79611	6337,88299	7077,77059	7683,50204	8069,21194
Productividad del trabajo (PIB/Ocupados)	9494,44982	10098,7149	10604,7571	10185,5778	
Productividad del trabajo (PIB/Ocupados)	49067,155	49036,2534	51644,1558	55702,4229	
Productividad del trabajo (PIB/Ocupados)	10030,9331	11284,2086	12608,4865	13707,759	